

WESTERN ROMAN

LASO

CIJENA 15 d. BROJ 352

VRUĆA SEDLA

Tad Richards:

VRUĆA SEDLA

Tad Richards: VRUĆA SEDLA
Naslov originala: **BLAZZING SADDLES**
Copyright: Warner Bros., Inc.
Recenzija: Ida Biard, novinski kritičar
Prijevod: Mirjana Turudić
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

»Laso« – Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja – n. sub. o. Radne organizacije »Vjesnik« n. sol. o. OOUR-a, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković – Tisak OOUR Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Zagreb 1980
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 1000, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6, 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Činilo se kao da čitava prerija podrhtava od vrućine pod žarkim popodnevnim suncem. Životinje su se vukle u svoja skloništa i dahtala u hladovini. Jedan je bizon nepomično stajao, a oko njegove opuštene glave dosadno je zujao roj mušica. Životinja nije imala snage da se pomakne s mjesta.

U daljini prerije nazirala se silueta jedne životinje koja je, čini se, jedina imala dovoljno snage ili tvrdoglavosti da se ogleda pod užarenim suncem. Njen trag vodi preko prerije. Neobičan je za divljinu poput ove. I kao da ga nikad dotad ovdje nije bilo!

Bila je to željeznička pruga.

Tek ako pridete bliže, na vlak ućete zamijetiti radnike. Po njihovim kretnjama odmah postaje jasno da svi ti ljudi nisu dobrovoljno odabrali posao koji obavljaju. Bili su to nesretnici što su igrom slučaja, već od samog rođenja, bili osuđeni da se poslušno pokoravaju ljudima druge boje kože i porijekla.

Bili su to pretežno Crnci, Kinezi a bilo je i nešto Iraca. Na

željeznici su obavljali najteže fizičke poslove. Odlikovali su se radinošću i izdržljivošću. No, uz okrutnu kontrolu svojih nadglednika, drukčije i nisu mogli.

Lyle, predradnikov pomoćnik, prođe pored skupine i mrko ih odmjeri. Po izrazu njegova lica bilo je jasno da je nezadovoljan poslom potčinjenih. Izvukao je iz džepa sat, pogledao, namrgodio se i odmjerio dvojicu radnika što su ga htjeli mimoići.

— A vi tako, znači! Šepurite se s tim lopatama kao da plaća mjesečno pada s neba umjesto kiše — dobaci očito raspoložen Lyle. — Pljucnite malo u dlanove, sto mu bogova!

Lyle je imao dobru publiku. To je bio dovoljno jak razlog da novim šalama podržava svoje dobro raspoloženje. Skupini ložača pridružilo se još nekoliko predradnika.

— Ha, a gdje vam je mladost momci? — obrati se nekolicini Crnaca. — Dok ste bili robovi, pjevali ste kao ptičice, a sada to više ni na što ne nalikuje. Ponašate se poput mrzovoljnih usi-

djelica. Sto je s dobrom starom crnačkom pjesmom? Može li se tako nešto još ovdje čuti?

Crnci su na trenutak prekinuli posao. Naslonjeni na lopate, znojni i umorni, pogledaše Lylea, a zatim uzajamno razmijeniše duge poglede. Lyle je čekao. Na njegovu licu očitovalo se nestrpljenje. Htio je, pored ostalog, pokazati da je i u njegovim rukama dio vlasti i da on također može potčinjenima uliti povjerenje ako ureba.

Pogledi radnika zaustavili su se na kraju na licu jednog mladića, koji je čak i u ovakvim situacijama, pomalo jadnim i uvredljivim, izgledao snažno i smireno. Očito je bio vođa skupine radnika. Prešao je dvadesetu, no još ga je prilično života dijelilo od tridesete.

Zvali su ga Bart. Istupio je nekoliko koraka naprijed. Pokreti su mu bili lijeni i spori. Skinuo je šešir i značajno podigao obrve, a zatim se okrenuo ložačima daviši im nekakav znak. Zatim se začuo njegov glas. Počeo je pjevati.

Činilo se kao da je lokomotiva u tom trenutku prestala dosadno štekati i da pored Bartova milozvučnoga glasa nijedan drugi zvuk ne dopire ispod užegloga prerijskog sunca.

Lyle je iznenađeno pogledavao ostale predradnike. Prvi put imao je prilike čuti Barta.

— Čekaj! Čekaj! — povikao je. — Koji je to vrag? Htio sam čuti dobru pjesmu, a ne... Htio sam pjesmu! Nešto poput one stare »Njiši se, njiši, zlatna kočijo«. Mislím, pravu pjesmu!

Bartu i družini nije puno značio ovaj prijedlog i želja. Za tu pjesmu ili nisu znali ili nisu

marili. Tek da bi scena dobila pravo ruho, značajno su se pogledali, iznenađeni i zapanjeni. Jedino je Lyle izgledao uzrujan i nestrpljiv.

— A tu ne znate, ha? No, dobro, a što je s onom drugom, kako se ono zove...? »Dama iz Camptowna? Svaki Crnac može otcvrkutati tu pjesmu, ha?!

Bart se okrene društvu i podrugljivo namigne.

— Dama... dama... iz Camptowna... — reče značajno podižući obrve.

Ostali su ga slijedili. Zbunjeno su mrmljali spominjući neku damu iz Camptowna. I nijedan se tobože nije mogao sjetiti riječi te pjesme.

Bart okrene Lyleu svoje dječacki zbunjeno lice. Bilo je to dovoljno da tašti pomoćnik predradnika eksplodira.

— Do vraga, zar baš to ne znate, nitkovi! A što da čovjek uopće misli o vama, neznalice?

»Jedino dama iz Camptowna čini to lijepo, pjeva to nježno, o, ooo, lalo, loo...«

Bart ga je isptivački promatrao. Usput se trudio da djeluje nesretno zbog neuspjeha svojih drugova u očima »velikog šefa«. Mrmljao je traženu ariju i pokušavao se sjetiti stihova.

Nekoliko pridošlih predradnika pokušalo je priskočiti u pomoć. Ljudi su brisali znoj sa čela i uporno slagali riječi. Bart je očito bio omiljen među radnicima i pretpostavljenima.

Dirljivih li riječi! — oglasi se Bart, gotovo sa suzama u očima. Netko je uspio cijelu kiticu izvesti do kraja. O dami iz Camptowna ipak se sada nešto više znalo.

— Ja obožavam kad svi plešu

i pjevaju – ganuto će jedan od radnika. Sve je to davalo poticaja onom najpametnijem da svoju priču o dami vodi sve dalje.

U tom trenutku zagrmi dobro poznati glas. Istovremeno svi utihnuše. Pojavio se Taggart. Bio je to jedan od najokrutnijih predradnika. Svi su strepili da se ne pojavi, a dolazio je obično tamo gdje ga nitko ne očekuje.

– Što se, dovraga, ovdje događa? – zagrmio je. – Nisam za ovo mjesto unajmio bandu dvorskih luda već ljude koji će nekog vruga i koristiti! A vi, što vi ovdje predstavljate, ako mogu znati?

– Oprostite, mister Taggart, zanio sam se – zbunjeno će Lyle.

Ovaj prepad nije očekivao. Počeo je mucati natežući neku nesuvislu rečenicu. Taggart je jednim pokretom popljuvao njegovu ispriku. Bijesno je zamahnuo rukom.

– Slušaj, ti, žutokljunče – reče. – Radije pripazi na teren i kraj u koji sada dolazimo. Nadzornik je upozorio da doskora dolazimo u područje živog pijeska. A o tome treba voditi računa! To je tik ispred mošta, glupane. Razmisli o poslu, za koji si plaćen više nego što vrijediš skupa s imanjem cijele porodice i dalje i bliže rodbine.

– Razumijem – pokorno će Lyle. – Poslat ću naprijed skupni konjanika da izvide stanje zemljišta.

Taggart ga nepovjerljivo pogleda.

– Konjanike? Pa jesi li ti lud? Zar si smijemo priuštiti taj luksuz i tek tako gubiti konje! Radije pošalji dvojicu Crnaca.

Bart se trudio da djeluje kao

da ga taj razgovor ne zanima ili, u najgorem slučaju, kao da ga se ne tiče. No time nije mogao zavarati pokvarenog Lylea.

– Ti... – reče Lyle, pokazujući debelim prstom prema Bartu.

– I... – Prst mu se zaustavio na Bartovu prijatelju Charliju.

– Ti – reče.

– Ali – umiješa se Bart. Pokušao je zvučati smireno i uvjerljivo. – Gospodin je tražio da krenu isključivo dvojica Crnaca. Međutim, moja je baka bila čista Nizozemka. Za Nizozemsku ste čuli, ne? Amsterdam, ha?

Lyle eksplodira. Mrzio je ton kojim mu se obraćao.

– Gubi mi se s očiju! I zapamti, bit će uvijek onako kako ti se kaže da radiš.

– Nisam imao pojma da ti je baka Nizozemska – reče Charlie dok su polako hodali prema ručnoj drezini.

– No – podrugljivo će Bart, znajući da ga nijedan pretpostavljeni ne može čuti – djed je uvijek jadikovao da mu se žena potucala s crncima. Očito su joj bili slaba točka u životu.

Takav ih je način razgovora mogao oraspoložiti. Obojica su bili svjesni svog položaja i svega što ih okružuje, no bili su dovoljno pametni da si crnim mislima ne otežavaju ionako grubu svagdašnjicu.

Složili su se da napokon u miru izvedu do kraja onu priču o čednoj dami iz Camptowna. Nitko ih u tome sada nije mogao ometati.

Ipak, stalni ih je opsjedala misao o tome tko su i što rade, bez obzira na prijateljstvo i dobre naravi. Crv je imao dovoljno prostora da utire svoj uski

put, gdje god oni bili. Drezina je polako odmicala u nepoznato, a to je moglo značiti i ono sa čime se čovjek ni na samrti ne može pomiriti...

Preostalo im je tek da se prepuste jednoličnom ritmu i pokretima ruku koje su ih vodile naprijed, sve do jednog trenutka kad će ta mala smiješna naprava otkazati poslušnost i jednostavno stati. I jedino će im ta činjenica, od svih stvari na svijetu, biti kristalno jasna.

Naprava će stati. I ništa je više neće pokrenuti. I oni s njom na nekoj mrtvoj točki. A zatim će tonuti, dok će im, kao iz daljine, dopirati neko škripanje pijeska pod nogama.

— Ili sa mnom nešto nije u redu ili sve oko mene raste — reče mirno Charlie. — Ovaj je svijet očito poludio!

— Ne znam — odgovori Bart. — No, što god bilo, ne sviđa mi se.

Oko Barta i Charlieja sve se počelo iznenada uzdizati. Šutke su gledali kako drezina nestaje pod njima, a za njom su u neku baršunastu mekoću uranjala i nestajala njihova stopala, koljena i noge...

Bili su do pasa u dubini kad je Bart ponovno progovorio.

— Hej, Charlie, da te nešto upitam. Samo, nemoj žuriti s odgovorom. Razmisli. Što znači ovo: Nije zemlja, nije voda, a kad te to proguta, osjećaš se kao zgnječeni limun i iz pluća ispuštaš zadnji dah, sve dok i dušu ne ispustiš?

Bart i Charlie se pogledaše.

— ŽIVI PIJESAK! — jednoglasno povikaše, a taj je povik zvučao groznije od agonije umirućeg.

Dva konja su im se približavala. U tom trenutku samo su im glave virile iz pijeska, no u očima im je bljesnuo tračak nade.

Na konjima su bili Lyle i Taggart. Sjahali su i nevoljko bacali pogled oko sebe. Taggart je bacio na zemlju šešir i bijesno ga zgazio čizmom.

— Živi pijesak — bijesno procijedi predradnik. — Ovo nam baš nije trebalo. I kako da se sad izvučemo iz ovoga?

— Kako da se oni izvuku? — reče Bart Charlieju. Za koji trenutak mogli su potonuti u nepovrat.

Taggart se nije osvrtao na njegove primjedbe. On je imao svojih briga. Spustio se na zemlju i raširio pred sobom topografsku kartu. Lyle je sjeo uz njega.

Bart i Charlie su gubili svaku nadu. Preostalo im je tek da ispuste očajni urlik i pozovu u pomoć.

— Da vidimo — reče Taggart, dok se Lyle podigao na koljena da bi bolje vidio kartu. — Ovim putom ne možemo nastaviti, ne ne možemo skrenuti ni u desno. Tu je klisura.

Prstom je klizio po karti. Bart i Charlie s bespomoćno vriskali. Taggart se na to tek namršti i pokušao usredotočiti na problem što leži pred njim.

— Morat ćemo skrenuti prema sjeveru...

— POMOĆ! POMOĆ!

Taggart podigne pogled. Ovo zapomaganje prekinulo mu je rečenicu na pola.

— ... k Rock Ridgeu.

Taggart se razljuti.

— Slušaj — reče. — Mogu li ovi tvoji umuknuti za trenutak

da kažem ono što želim? Pokušavamo ovdje srediti neke važne stvari. A kao što rekoh, važno je da mislimo na Rock Ridge. Drugog izlaza jednostavno nema, jasno?

– Pomoć! Pomoć! – ogласi se Bart. – Dva ljudska bića umiru.

– Dva brata tonu u beskraj – doda Charlie.

U tom trenutku učinilo se kao da je Taggartu nešto palo na um.

– Zaboga! – poviče. – Požuri, Lyle! Treba nam jedno uže!

Lyle skoči. Potrčao je prema sedlu i zgrabio laso. Taggart je mirno sjedio i zadivljeno ga gledao, diveći se njegovim spretnim pokretima.

– Hej, Lyle! – poviče okrutni poslovođa – zar sve to tako jednostavno izvodiš običnim užetom?

– Ne znam – odgovori Lyle. – Vrijedi sve pokušati. Možda uspije...

Lyle u velikom luku zabaci laso iznad glave. Bart i Charlie su ga netremice gledali.

Taggart je pljeskao rukama poput djeteta.

– Da vidimo kako će ovo izgledati – zapuhano reče Lyle.

Htio je pošto-poto iznuditi beskrajno divljenje svojim vrli-nama.

– Radije požuri – prekine ga iznenada Taggart. Bart i Charlie su gledali sa strepnjom. Obojica su duboko disala. Tlo je pod njihovim nogama postajalo sve čvršće, barem u mislima. Pogledi su im očajno slijedili sporu putanju lasa. Bila je to nada koja je u ovom trenutku sve značila. No, u jednoj sekundi netko je izgubio koncentraciju. Putanja je promijenila svoj

smjer, a s njom i nade dvojice nesretnika. Umjesto da se zaustavi pred njihovim glavama, uže se na milimetar približavalo drezini.

Lyle je za stražnji dio vagona pričvrstio kraj užeta. Taggart je već bio u drugim problemima. Nije se obazirao na događaje oko sebe. Neke stvari tek su ga usput nervirale. Postao je očito nestrpljiv.

– Požuri već – reče. – Ove su drezine vrijedne četiri stotine dolara. Ne možemo dopustiti da to tek tako potone.

– Drezine! – zaurla Bart. U ovom trenutku gubio je osjećaj za diplomaciju i čvrste živce. – Kako možete, kujini sinovi! A što mislite s nama?

Taggart je stajao na čvrstom rubu što ga je dijelio od beskrajnog živog pijeska. Povlačio je uže.

– Kad biste imali malo više poštovanja prema svojim gazdama, možda bi od svojih života i mogli nešto učiniti – hladnokrvno reče. – No, ovakvim ponašanjem očito ne možete daleko stići.

Charliejev glas postajao je sve tiši.

Bart je zabacivao glavu unazad. Tako je uspijevao zadržati položaj u kojem mu je lice još bilo na površini. Oko sebe više nije nikoga vidio. Čak ni Charlieja, kojeg je želio vidjeti. Zvukovi su postajali sve prigušeniji.

– Bart, umrijet ćemo! – ponovno zacvili Charlie.

– Ne uznemiruj se, Charlie, mislim da ćemo moći... osjećam da...

Drezine se pokrenu prema granici živog pijeska. Bart uspije osloboditi ruku i u trenutku dok kotač prođe kraj njega, po-

sljedn timer se snagama uhvati za sam rub... Charlie zgrabi Barta za nogu... Konji su povlačili drezinu prema čvrstom tlu, a ova su dvojica osjećala kako im se ponono vraća dah.

Na svu sreću, Lyle i Taggart su bodrili konje te nisu zamijetili dodatni teret. Tek kad su se našli na suhom zajedno s vozilom, Taggart, kao da ih prvi put vidi, zajedljivo procijedi:

– Momci, pauza je završila. A sad na noge! Nije vrijeme za sunčanje. To vam, ionako, neće biti osobito korisno.

Oštro je opalio Charlieja u rebra. A zatim je drski predradnik gromko prasnuo u smijeh.

– Uzmi – reče Taggart, pruživši Bartu lopatu – ovim se može učiniti nešto korisno.

Okrenuo mu je leđa i otišao. Bart ga je dugo gledao. Zatim je skrenuo pogled prema alatu. Čudio se kao da tu stvar prvi put vidi u životu. Zatim stisne šake i lijeno krene za Taggartom. Njegovi su pokreti bili odlučni. Znao je što želi.

Charlie ga je zapanjeno pratio pogledom.

– Nemoj! – upozori prijatelja.

Bartovo je lice bilo mračno i odlučno, a glas mrtvački hladan i miran.

– Moram – bilo je sve što je imao reći.

Taggart je zamišljeno stajao. Dao je znak Lyleu. Ovaj je izvadio notes i spremno čekao što će mu šef reći.

– Lyle, sad smo u priličnom škripcu. Moramo se nekako izvući iz svega. Trebat će nam mnoštvo zaliha, mislim dodatnih. Zapiši! Spreman?

– Spreman – poslušno odgovori Lyle.

– Oko tisuću petsto metara čeličnih tračnica, petsto pragovala, i još tri dodatne skretnice.

– Jasno – zaključi Lyle.

– Još jednu skupinu nadglednika.

– Skupina nadglednika – ponovi Lyle.

– Nazovi ured u Topeki i reci im što sam naručio.

II

Taggart je žurno koračao stubištem. Na kraju se zaustavio pred staklenim vratima na kojima je pisalo:

HEDLEY LAMARR, DRŽAVNI TUŽILAC

– I tako stvari stoje, gospodine Lamarr. Dobro smo obavili svoj posao sve do trenutka kad smo se našli pred živim pijeskom...

– Mmm... – Lamarr se značajno nasmiješi.

Njegovi tanki, zavijeni i uvis podignuti brkovi svaki put bi zatreperili kad bi se nasmijao.

– Da vam sve to pokažem na karti, gospodine Lamarr?

– Na karti? O, da, da. Bez sumnje, to bi trebalo vidjeti, izvolite! – reče.

Taggart istog trenutka raširi pred njim veliku topografsku kartu i stavi je na stol. Na krajeve položi velike metalne otvarače za pisma, suvenir iz ogromnog porodičnog nasljedstva, što je Lamarr dobio na dar od neke udovice kad je proglasio istek roka hipoteke.

Taggart se nagne iznad stola. Trudio se da u svakom trenutku drži glavu uspravno. No, s obzirom na mnoštvo zavoja oko

glave očito mu to nije bilo jednostavno.

– Evo, tu je mjesto gdje smo naišli na živi pijesak, mister Lamarr.

Lamarrov prst je pažljivo proučavao kartu.

– Živi pijesak – mrmljao je.

– Da, da... jasno, fantastično!

– Sada željeznica mora kroz Rock Ridge.

Lamarrov prst je polako klizio preko papira.

– Rock Ridge... Rock Ridge... fantastično.

Taggart se zadovoljno promeškoltja na stolici. Imao je dojam da je učinio nešto osobito značajno. Zadivljeno je klimao glavom. A zatim je to oduševljenje dobilo i izraz. Kroz stisnute zube procijedio je:

– Da, da, gospodine. Rock Ridge, odlično. Da, ja...

– Samo polako, Taggart – reče mu Lamarr, podigavši značajno ruku. – Razmišljam o hlapljivim idejama što u beskraju svemira obogaćuju svijet novinama.

Oči su mu plamtjele. Taggart ga je bljedo gledao. Ništa nije razumio. Nepomično je stajao pred čovjekom zadivljenim vlastitim mislima.

– Plan... – zamuca Lamarr sâm za sebe. Ustao je od stola i počeo šetati po uredu. Uzrujan i nestrpljivo pucketao je prstima.

– Plan... treba mi nekakav plan...

TRAS!

Taggart se panično baci na pod, a zatim polako ustane i bolno sjedne.

– Koji je sad vrag?

Lamarrov ljutito jurne prema prozoru. Podigao je zasun i pre-

ko ramena pogledao van. Imao je što vidjeti: ogroman čovjek, nakaradan i obučen poput srednjovjekovnog krvnika, sa crnim povezom preko jednog oka, stajao je na vrhu stratišta.

– Slijedeći – reče krvnik nježnim glasom.

– Boris, molim te, možeš li na nekom drugom mjestu. Ovakom ne možemo mirno razmišljati.

– Žao mi je, mister Lamarr – prošapta krvnik. Bio je u svom načinu govora smiren i metodičan. – Ostao sam bez dvojice ljudi. Imaju gripu, a danas je velika gužva. Posao ne može čekati.

Čovjek je na stolici preko kolotura polako klizio prema stratištu. Oko vrata mu je bila omča.

– Pokušat ću što je moguće tiše, no i sami možete vidjeti da... – počeo se ispričavati.

– O, da, dakle – umiri ga državni tužilac. – Vidim, smaknuće doktora Gillespieja. Pošte-no obavite svoj posao.

Zatvorio je prozor, navukao zavjesu i značajno krenuo prema stolu. U sobi se slijedećih nekoliko trenutaka osjećala napetost. Činilo se kao da nitko nije mogao ništa reći sve dok se nije začuo neizbježni TRAS! od kojeg se cijela zgrada potresla iz temelja. Taggart je zadrhtao od straha, kao da se u najmanju ruku pred advokatovim vratima nalazi skupina željezničara koji pošto-poto žele unutra.

Lamarrov je ponovno prošetao.

– Dakle, gdje smo ono stali... ah, da, kod Rock Ridgea. Kad željeznica bude prolazila kroz Rock Ridge, tada će tamo zemljište vrijediti milijune. I sve

ostalo, naravno. A ja upravo to želim. Toliko želim tu zemlju da točno njušim njen miris. Osjećam ga.

Taggart je pokušao zamisliti okus zemlje, no nije mogao. Ljutio se na sebe samog što ne može uživati koliko Lamarr. Umjesto toga on se zlobno naceri.

— Sredi se, Taggart!

— Da, gospodine. Osjećam isto što i vi, gospodine.

— Na žalost, postoji samo jedna teškoća u cijeloj stvari. A to su zakonski vlasnici te iste zemlje. No, mora postojati način da ih se riješim. Na primjer, neki slučaj po kojem je zakonski nešto prije bilo izrečeno, neka osuda ili slično.

Izvukao je zakonik, ogromnu prašnjavu knjigu, i počeo zadubljeno listati po njoj.

— Sad da vidimo... — mrmljao je sâm za sebe. — ...pristajanje zemljišta... hmmm... evo, dakle, tu smo... Haley protiv U. S. da... Haley 7... možda... no još moramo naći načina da ih obezglavimo, prestrašimo...

Taggart je neprestano gegao s jedne noge na drugu, podižući ruku da ga Lamar napokon zamijeti.

— Na dnu hodnika, s desne strane — nervozno će Lamarr.

— Ne, gospodine, nisam to mislio. Imam plan. Što mislite o tom da svakoj kritičnoj obitelji iz Rock Ridgea ubijemo prvo muško dijete?

Lamarr strese glavom.

— Ne, ne. To nikako.

Bezosjećajni predratnik nije bio obeshrabren.

— Ja još ne vidim pravih razloga da se ozbiljno zabrinemo.

Uvijek im možemo priljepiti broj šest, ne?

— Broj šest? Bojim se da ne znam što to znači?

— Znače, dakako da znate. To je bilo onom zgodom kad smo išli prema gradu i pedalj po pedalj brisali sve živo s lica zemlje, osim... razumije se... nešto ženskog roda.

— Oho, znači, poštedili ste žene? — U advokatovu glasu osjetio se trunak razočaranja.

— Ne, ne. Učinili smo s njima ono što zaslužuju...

— Zvuči strašno, ali svakako zabavno... to bi se eventualno moglo uzeti u razmatranje, kao mogućnost. A ti si, Taggart, bio ranjen? Zašto, ako smijem znati?

Lamarr je iznenada i čini se tek sada zamijetio zavoj na Taggartovoj glavi. Zauzeo je stav kao da duboko razmišlja o onome što mu se dogodilo. Taggart se spremno nasmiješio, baš kao da je riječ o nekoj nevažnoj sitnici.

— O, da, gospodine. Onaj nesretni Crnac opalio me lopatom po glavi. Bio bih vam neobično zahvalan kad biste mi nekako pomogli da ga objese. Drugo ništa i nije zaslužio. Dolje je, u privoru.

Lamarr se zamisli, napravi nekoliko koraka po sobi, klimne glavom i značajno podigne kažiprst.

— Da li to znači da će moja molba biti ispunjena? — upita Taggart.

— Pazi sad!

Lamarr je prišao prozoru, odgurnuo zavjesu i otvorivši jedno krilo povikao:

— Boris!

— Samo trenutak, gospodine.

Ovaj čas sam strašno zauzet.

Na stratište je upravo pristigla nova žrtva. Boris je pažljivo obavljao svoj posao. Kad mu se učinilo da je ono najvažnije obavljeno odazvao se Lamarru.

— Što ima novog, gospodine Lamarr?

— Boris, imam nešto posebno. Kad budeš uhvatio minutu slobodnog vremena, pa da ga središ?

Boris namjesti omču na vrat nekog nesretnika.

— Na žalost, do ponedjeljka ni po protekciji nitko ne može doći na red. Sve je rezervirano. Pretrpani smo.

— Odlično! Onda, u ponedjeljak.

Stručnjak je spretno zabacivao omče žrtvama. Bio je miran i metodičan. Ništa ga nije moglo zbuniti. Lamarr je zadovoljno zatvorio prozor, povukao zavjesu i prošetao po sobi.

— Neobično sam vam zahvalan, gospodine Lamarr — pokorno će okrutni poslovođa. — A za ostalo ne brinite. Bit će sve u redu. Rock Ridge će požaliti što je ikad ugledao svjetlo dana.

— Od...

TRAS!

... lično — reče Lamarr i protrlja ruke.

Taggart panično pojuri prema Lamarru. Na ove uzbune, koje su ostalima bile svakidašnje, nije se mogao priviknuti za tako kratko vrijeme. Pao je Lamarru u naručje.

— Sve je u redu, Taggarte — reče ovaj, pogladivši ga po kosi.

— Nije se dogodilo ništa posebno. Samo su objesili jednog jahča, skupa s njegovim konjem. Drugo, uostalom, nije ni zaslužio.

III

BALADA O ROCK RIDGEU

Bio jednom skrevit grad Rock Ridge, u kojem su ljudi živjeli sretno i mirno...

Izgledao je kao da ga je netko skinuo s fotografije: tih prašnjiv, idiličan i maleni grad na Zapadu. Ulice su uvijek pune ljudi. Život u njemu teče i svatko ima svoje mjesto, svoju brigu, koju će u toku dana izvesti do kraja ili neriješenog problema zakoračiti u novi dan.

U ovom gradu svi se poznaju i pozdravljaju. Ulica je istovremeno i drugi dom, u kojem se sastaju svakodnevno članovi velike obitelji. U znak pozdrava podižu šešire, smješkaju se i razgovaraju o najvažnijim stvarima na svijetu.

»U ovom gradu nikad nema tuče ali ovdje ljudi strašno buče!«

Na vrata dućančića izlazili bi trgovci i mahali za prolaznicima, dozivali ih da uđu i pogledaju što ih zanima. Za plaćanje nije bilo teškoća. Ljudi bi uzimali robu na kredit i plaćali poslije. Jedni su drugima vjerovali.

»Salun je uvijek bio pun ljudi, jer tu orkestar bučno gudi!«

Povremeno u grad bi svratila skupina kauboja što su dovođili stoku na prodaju. Zadržavali bi se neko vrijeme na javnim mjestima, trošili novac u salunima i potom odlazili. No grad i red u njemu bili su svetinja za sve što je u nj navraćalo.

»Za šankom Anal Johnson točio piće, dobro je to radio, bilo je zadovoljno svako biće.«

Anal Johnson je bio grdosija od čovjeka. Znao je stajati za

šankom, pljučkati u čaše, a zatim ih brisati svojom prljavom pregačom. Čistoća mu nije bila najvažnija stvar na svijetu. No unatoč tome svi su rado dozalili k njemu.

U trenutku kad to nitko nije mogao očekivati, kroz idiličnu tišinu zaorili su stravični vrisci. Prozori na salunu zadrhtali su kao da je smak svijeta. Staklo je letjelo na sve strane, a meci su sablasno zviždali. Svatko živ tražio je sklonište. Okrutna je banda ubojica upala u grad.

Na čelu ubojica nalazili su se Lyle i Taggart. Ujurili su u grad poput najkrvoločnijih životinja. Sravnili su sa zemljom sve što im je bilo na putu. Serif je prestrašeno zurio kroz rupicu na svojim vratima.

— Koji je sad ovo vrag? — zlovoljno je pitao.

Umjesto odgovora dobio je metak u trbuh. Više ništa nije pitao.

Nekada sretni grad sad je bio u rukama odmetnika.

Neki gospodin u kockastom odijelu zamišljeno je prelazio ulicu. Nije ga zanimalo što se događa oko njega. U jednom trenutku oko vrata mu se našla omča i čovjek je nemoćno pao na zemlju.

Neka postarija dama prolazila je ulicom. Jedan majmunoliki napadač skočio je s konja i napao nedužnu ženu. U pomoć su mu odmah priskočila dvojica dokonih siledžija. Ruke su joj zavrnuili na leđa i bezrazložno je počeli udarati u pleksus. U tom trenutku naišao je Taggart. Išao je svojim putem, gotovo se i ne osvrćući na ovu trojicu.

— No, ipak biste, momci, mogli pronaći i neki korisniji po-

sao! Kako vas nije stid, trojica na jednu nemoćnu ženu.

Ovi na trenutak umuknuše. Pustili su ženu. Učinilo se kao da svi nešto važno razmišljaju.

— Imaš pravo, šefe. Nas dvojica držimo slabašnu, malu ženu, dok treći skače po njoj i udara je. To nije pošteno.

Istog trenutka izmijenili su uloge. Samo je jedan bio zadužen da je drži, a ostala su je dvojica tukla.

— To je već bolje — oglasi se Taggart i produži prema gradskom skladištu.

Nakon nekoliko trenutaka opet se pojavio na ulici. Jahao je konja na kojem je bilo natovareno mnoštvo robe. Za njim je ostala jezovita slika. Iz zgrade su prestrašeno trčali ljudi, žene i djeca, a za njima je sukljao dim i vatra.

— Požurite, momci! — poviče Taggart. — Vatra nije uvijek ugodna. A ovdje za koji tren svašta treba očekivati.

Ludački se smijao. Galopirao je niz ulicu i prošao pored čovjeka u kockastom odijelu, kojeg su konji u trku još vukli za sobom.

Ni ostali prizori nisu promakli njegovu oku. Ona su trojica još tukla nesretnu ženu. Ona nemoćno podigne ruke i drhtavim glasom obrati se nebu iznad sebe:

— Zar je tako nešto svijet ikad vidio?

Po svoj je prilici Taggart nije čuo. Prolazeći dalje, očito nije imao sluha ni za posljednju kiticu »Balade o Rock Ridgeu«, što je u koru dopirala iz crkve uz koju je upravo prolazio:

»I što ćemo sad, što ćemo sad, kad taj grad nije naš bio tad?«

IV

Obeshrabrena i uspaničena skupina građana Rock Ridgea jurila je kroz pepeo i ruševine ne mogavši shvatiti što se događa. Sve je ovo bilo nepredviđeno i besmisleno. Njihovi mirni životi izobličili su se pod kopitama divljih razbojnika, a snovi ubrzano kopnili. Građani su se skupljali u crkvi očekujući od pastora Johnsona neku pomoć i utjehu.

— Ne moram vam reći što se dogodilo našem divnom gradu, dragi građani — reče potreseni pastor — Šerif je ubijen, sva nam ljetina gori, skladišta su opljačkana i zapaljen, ljudi poniženi, stoka odvedena... zar još može postojati veće zlo? Došao je trenutak da se saberemo, braćo, da nešto zajednički uradimo. Da, braćo, trenutak je kad se svatko od nas mora zamisliti. Stati, ne bježati. Na sreću, ja odlazim.

U gomili nastane iznenađen zamor.

George „Gabby“ Johnson, smiješni, sijedi čovječuljak, nagnuo se nad ogradu propovjedaonice. Značajno je promatrao svoje vjernike. Njegova sijeda i rijetka brada jedva primjetno je podrhtavala. Oko njega se širio težak zadah viskija, a u ustima je neprestano žvakao duahn. Činilo se kao da i u snu žvače. Govorio je tečno, dapače, kao da je s duhanom i progovorio.

Na kraju je iz njegovih usta provalila bujica riječi i psovki, kovanica koje nitko do sada nije čuo.

Kad je pastor Gabby Johnson sjeo, crkvom se prolomio aplauz. Trebalo mu je nekoliko

trenutaka da se odmori, da čašicom osvježi suho grlo, a zatim je ponovno ustao i obratio se svečanim tonom građanima.

— I što sad da jadni čovjek uradi? Moramo točno znati gdje smo i tko smo. Drago mi je što je ovdje mnogo djece i što su sve ovo čula. Ovo im je najbolja lekcija za život. U ovom trenutku svi moramo biti hrabri. Od čega smo stvoreni? Od volje i upornosti. Naši su očevi izgubili živote da bi prevalili cijelu prerijsku, pobili Indijance i sagradili domove za nas. Ovdje, braćo. Ni tada se nitko od nas i od njih nije predavao, a kako bismo to mogli sada?

— Tako je! — Poviče iz gomile doktor Samuel Johnson. — Kakvi smo mi to ljudi ako se ne možemo boriti za naš rođeni grad? Predlažem da nitko ne odlazi, da ostanemo i borimo se do kraja.

— Ima pravo — reče Howard Johnson. — Ni mrtav ne želim otići iz svoje kuće. Gradio sam je cijeli život sa svojih deset prstiju. I što sad? Da tek tako sve napustim? Nikad!

— Howard Johnson ima pravo — reče Van Johnson. Njegov glas je bio dubok i ulijevao je povjerenje.

— Hvala ti, Van — reče Howard.

— Dobro — zaključio pastor. — Ako ostajemo, a svatko o tome ima svoje mišljenje, u tom slučaju treba nam šerif. Koga da izaberemo?

Van Johnson istupi korak naprijed.

— Predlažem da izaberemo Olsena Johnsona.

— Ja sam počašćen, gospodo — reče Olsen svečano. — No,

mislim da se ne mogu prihvatiti te dužnosti. Predlažem radije Vana Johnsona.

— Svjestan sam dužnosti i časti koju nosi šerifov ured. No isto tako znam koje su posljedice te iste časti. I zato bih pošteno i po savjesti rekao: NE.

— Slušajte — obrati im se pastor. — Tako ne može. Jasno vam je, valjda, da svaki grad mora imati šerifa. Mir je u njegovim rukama i on ga mora čuvati i njegovati. Dakle, tko se prihvaća te dužnosti?

— A zašto da ne telefoniramo vladi da nam pošalje jednoga dobrog šerifa? Zašto da naš čovjek nastrada? — upita Howard Jonson.

— Howard Johnson apsolutno ima pravo — reče Van. — Trebamo što prije telefonirati vladi.

Pastor skrušeno sklopi ruke.

— Onda, pomolimo se za isporuku našega novog šerifa. Ionako mu neće biti lako. Čitat ćemo evanđelje po Matiji, Marku, Luki i DUKI!

TRAS!

Netko je kroz prozor ubacio dinamit. Trenutak poslije eksplodirao je iznad glava Johnsonovih.

Za stolom, usred zadimljene prostorije, sjedio je čovjek čije je ime ukrašavalo ulazna vrata. Bio je to guverner William J. Le Petomane. Uz njega je bila pohotna, crvenokosa sekretarica, gospodica Stein s jedne strane, te Hedley Lamarr s druge.

Guverner Le Petomane bio je doslovno senilni, sijedi imbecil.

Za stolom je bilo još mnoštvo uzvanika, službenika, političa-

ra, nepotista, tjelohranitelja i stražara, ljudi koji su davali ton ozbiljnosti i službenosti tog sastanka. Lamarr, je dakako, vodio glavnu riječ.

— Samo ovo potpišite, gospodine guverneru — reče Lamarr gurnuvši pred Le Petomane komad papira.

— A što je to? — upita Petomane.

— Prema proviziji s ovog računa, Cheyenne Nation nam ustupa 200.000 jutara zemljišta koje im u ovom trenutku nije osobito korisno, a nama će dobro doći.

— Kako je to divno! — koketno će Le Petomane. — A što ćemo mi njima zauzvrat?

— Kutiju ovoga — odgovori korumpirani advokat. Glas mu je bio patetičan dok je iz fraka izvlačio neku figuricu izrezbarenu u šperploči, za koju je bila pričvršćena gumena loptica.

— Baš mi se čini zgodno za poklon — primijeti Le Petomane. Glas mu zatim postane tiši i spustivši glavu prošapta Lamarru — Da li biste i meni mogli dati jednu od ovih lijepih stvarčica, ako ostane...?

— Dakako, gospodine — zacvrkuta Lamarr. — Samo kad na ovom mjestu budete potpisali...

Guverner se blago nasmiješio i klimnuo glavom. Uzeo je olovku u kojoj su bili ugravirani njegovi inicijali, podigao je i značajno pogledao. Zatim je ispružio ruku i prije nego što je šiljak dodirnuo papir, ponovno se nasmiješio i značajno pogledao Lamarra. Ovaj mu nježno prihvati ruku, pomažući da se potpiše.

— Što još? — upita kad je je-

dan potpis bio zajednički sreden.

— Još jedan dokument na potpis, gospodine.

— Najprije da vidim ovo — reče Le Petomane i dohvati igračku od šperploče. Nekoliko puta pokušavao je udariti lopticu, no svaki put bi promašio.

— Ova ne valja — svečano izjavi i vrati je na stol.

Hedley Lamarr uzme igračku i pokaže guverneru kako se rukuje njome.

— Dobro, dobro. Sad nije važno. Vratimo se na posao. Što smo rekli da je na redu? Kakav račun?

— Želimo državnu bolnicu za slaboumne preurediti u memorijalnu kockarnicu slaboumnih, a pod pokroviteljstvom Williama J. Le Petomane.

Le Petomane dramatično skoči sa stolice.

— Taj račun će biti ogromni korak naprijed u tretmanu bolesnih kockara.

— To ste predivno rekli — zadiivi se Lamarr. — Nije zato čudo što vas zovu govornikom srebrnog jezika.

— Hvala, Heddy — ogovori počašćeni guverner i nanovo sjedne.

— Nije moje ime Heddy, gospodine guverneru... Ja sam Hedley, Hedley Lamarr.

— I što te muči? — brižljivo će Le Petomane. — Ovo je moderno doba, 1874. godina. Možeš je zaprositi.

— Samo potpišite ovdje — reče Lamarr.

— Polako, hej! — zajedljivo će Petomane. — Nježno s mojom rukom. Pazi na slova. N je važno, a T lijepo prekriži, stavi gore crticu, inače izgleda smiješno.

Tako. A sad, ima li još nešto?

— I još ovaj hitno telegram što je sinoć došao iz Rock Ridgea — prošapta mu u uho po-hotna gospodica Stein. Tutne mu papir pod nos.

— Čitaj, kujo... čitaj — zadahće starac.

ŠERIF UBIJEN, EKSPLODIRALA CRKVA USRED SVETOG OBREDA. MOLIMO DA POMOGNETE DA OKONČAMO OVO NASILJE. HITNO POSLATI NOVOG ŠERIFA.

Le Petomane je ustao sa stolice i počeo nervozno šetati po sobi.

— Hm... ubijen šerif... eksplo-dirala crkva i ginu nevina djeca i žene. Naravno, to me se ni naj-manje ne bi ticalo, no uskoro su izbori. Na to treba računati, svaki je glas i te kako važan. Hm, hm, hm... Izbori su blizu! Za stolom nastane tišina. Nitko očito nije mislio na ove važne činjenice oko izbora i vlasti.

— Onaj tamo ništa ne govori. Kao da ga se sve to ni najmanje ne tiče. Nije čak ni uzdanuo! — čangrižljivo će guverner, pokazujući na političara što je sjedio na kraju stola.

— Hm... — oglasi se ukoreni političar.

»Hm« je napravio još jedan krug oko stola. Svi su ga pažljivo i glasno izgovarali u znak zabrinutosti i poštovanja prema guverneru, koji je sada zadovoljno klimao glavom.

Glavnu riječ ponovno je preuzeo Lamarr.

— Gospodo, smirite se — obratio se prisutnima. — Ja vas uvjeravam da će u najskorije vrijeme doći novi šerif u Rock Ridge. Sastanak se privremeno

odgađa. Oprostite, gospodine guverneru, vi ste tako htjeli.

– Što sam htio? – zapanjeno će guverner.

– Da se sastanak prekine.

– Oh, da – složi se.

– Znači, rekli ste.

– Što?

– Ništa, gospodine, nije važno.

Lamarr izide iz ureda.

Guverner pogladi crvenokosu gospodicu Stein. Ruka mu je blago podrhtavala.

– Dobar čovjek taj... – reče joj. – Samo je malo nervozan. Visoki ljudi su uvijek nervozni. Ne znam zašto. Daleko su od zemlje.

Guverner značajno podigne obrve i namigne sekretarici. Svoje igračke još nije zaboravio.

– Dodaj mi jednu, dušo – zamoli je.

Nekoliko puta pokušavao je prstom pogoditi gumenu lopticu. Nije mu polazilo za rukom. Na kraju je baci u torbu i ljutito promrmlja:

– To je baš ona što ne valja.

Vrativši se u svoj ured, Hedley Lamarr je razmišljao o nepredviđenostima u vezi s Rock Ridgeom. Od svega na svijetu sad mu je najmanje trebala briga oko novog šerifa. S malo reda u gradu ljudi bi se mogli pozvati na zakon i omesti mu sve planove. No, pravi šerif možda bi mogao pomoći – možda neki njegov čovjek? Pomislio je na sadističnog Lylea i njemu sličnog Taggarta. Ili, možda još bolje...

– Da – zamišljeno promrsi Lamarr. – Kad bih samo mogao naći šerifa koji će omrznuti život građanima Rock Ridgea...

Da ih do te mjere ponizi pa da sami odu iz grada... Gdje da nađem takvog čovjeka?

Zavjese u uglu guvernerova ureda živo su lelujale, no kad udoše Bart i Lamarr, iznenada su se smirile. Le Petomane je provirio kroz njih.

– Što želite?

– Posao, gospodine.

– Dobro, za trenutak dolazim.

Glava mu je ponovno nestala iza zavjesa. Bart i Lamarr su jasno čuli uzdahe gospođice Stein.

– Ne brini, dušo – rekao joj je guverner. – To su gluposti koje ne smiju opterećivati tvoju lijepu glavicu. Dolazim za trenutak. Podigni haljinu s poda – prljav je.

Guverner je izronio iz gomile zavjesa. Popravljao je košulju gurajući je u hlače.

– Dobro došli, gospodo – umiljato im se obrati. – Oprostite što ste malo čekali. Zagledao sam se kroz prozor te nisam ni zamijetio da je netko ušao. Što mogu učiniti za vas, gospodine Hedley?

Lamarr se nakloni.

– Gospodine guverneru – reče on zažaren u licu – kao što smo se dogovorili, Rock Ridge dobiva novog šerifa. Doveo sam ga da ga upoznate.

Le Petomane se okrene prema Bartu. U znak pozdrava, pružio mu je ruku.

– Drago mi je...

Le Petomane je uzeo Barta za ruku i poveo ga na drugu stranu sobe. Usput mu je nešto povjerljivo šaptao u uho.

– Lamarr, pa jesi li ti poludio? Ovaj čovjek je Cr...

Guverner je iznenada shvatio

da ga još drži za ruku. U silnom uzbuđenju zaboravio ga je pustiti.

— Ne ljuti se, sine. Čekaj malo. Lamarr, dođi da nas dvojica nasamo razmijenimo nekoliko riječi.

Petomane uhvati Lamarra za ruku i šapne:

— Lamarr, ti si sasvim poludio. Ovaj čovjek je crnac!

Lamarr potapša Barta po ramenima.

— Samo se raskomotite, šerife, dok ja s guvernerom ne sredim neke sitnice.

— Lamarr — podivlja Le Petomane — sto mu gromova! Postavio sam pitanje. Jesi li sasvim poludio? Ne možeš postaviti Crnca na mjesto šerifa. Bez uvrede, sine, ali to je tako — obrati se Bartu. — Za Rock Ridgę ovaj mladić ne odgovara, jasno?

— Guverneru, ne uznemiravajte se. Ja sam vaš čovjek i radim za vas. Sada upravo stvaram povijest za vas, povijest po kojoj će vas cijeli svijet pamtit. Najprije, ministarsko mjesto.

— Ministarsko? — reče Le Petomane podižući glavu kao da ga oplahuje neki zlatni povjetarac ravno iz Washingtona.

— Le Petomane će biti prvi čovjek u povijesti koji je postavio Crnca za šerifa. Razmisli o tome — Washington, Jefferson, Lincoln, Le Petomane.

— Neće to lako ići. Nikad ga neće prihvatiti kao svog šerifa. Ubit će jadnog Crnca. Bez uvrede, sine, ali poznajem te ljude. Kamenovat će ga prvog dana.

— Moramo biti pametni — reče Lamarr. — Nama je potreban upravo taj jedan dan da uđete u povijest. Napada. A to će

osigurati nominaciju za... predsjednika... usudio bih se reći.

— Samo hrabro naprijed — bodrio ga je Bart. Sjedio je za Petomaneovim stolom i pušio najbolje havanske cigare.

— Vrlo dobro, predsjedništvo!

Guverneru nije preostalo ništa drugo već da u svojoj novoj ulozi istupi pred Bartom i zauzevši stav budućeg predsjednika, da održi kratki govor novopečenom šerifu.

— Puno sreće, Crnče. Bez uvrede, mislim. Nadam se i vjerujem da ćeš se snaći i uspjeti kao šerif, kako god to kratko trajalo.

— Bile, dolaziš li ili ne? — začuje se glas pohotne sekretarice, gospođice Stein.

— Ima li još što, Hadley? upita. — Trenutno sam vrlo zauzet, pa ako nema ništa hitno...

Dok je govorio, jadni je starac nesvjesno počeo skidati hlače.

— Naravno, naravno — sarkastično će Lamarr. — Imate važne državne poslove, ha?

— Glupo, zar ne? No, ja te još mogu otpustiti, kad god mi padne na um, ha?

— Ne možete, guverneru.

— Onda dobro. Puno sreće tebi i tvom Crncu. Bez uvrede. Dolazim, dušo!

V

Gradani Rock Ridgea nestrpljivo su očekivali dolazak novog šerifa. Za sve je to trebao značiti trenutak sreće i povratak starog blagostanja i mira u grad.

U gradu je vladala posebna atmosfera. Ulice su bile okićene zastavama, a ljudi su u svečanim odijelima izišli u glavnu ulicu da u društvu pozdrave do-

lazak svog najuglednijeg građana.

Uzbudjenje je počelo onog trenutka kad je iz Western Union ureda izletio Olsen Johnson, s brzojavom u ruci.

— Stigao je iz ureda guvernera u kojem javljaju da novi šerif stiže oko podne. Novi šerif! — urlao je. — Bit ću na licu mjesta točno u podne.

Djeca su bila počešljana i uređena. Vriskala su od radosti. Svi su pričali o šerifu, te su i oni klicali u znak radosti zbog njegovog dolaska.

Howard Johnson je vježbao pripremljen govor za trenutak kad se pojavi...

— Počasćen sam što mogu u ime svih građana našega malog grada Rock Ridgea pozdraviti dolazak i od sveg srca poželjeti dobrodošlicu...

Gabby Johnson se dugo gledao pred ogledalom. Šešir mu je napokon pravilno stajao, a ono malo kose što mu je preostalo, bilo je počešljano. On je bio prvi koji je mogao vidjeti novog šerifa. Popeo se na zvonik, poluruševinu što je ostala od nedavne eksplozije crkve, i zagledavši se u dalekozor, pratio je kad će mu u vidokrug ući onaj koga cijeli grad tako željno očekuje.

Da je Gabbyjeva naprava bila dovoljno jaka, mogao bi u tom trenutku, čak i na tako velikoj udaljenosti, vidjeti krupna slova utisnuta na njegovoj torbici što je visjela uz sedlo.

Bart je jahao preko prerije. Nosio je na sebi upadljivo bijelo odijelo, skrojeno u stilu Doc Hollidayja. Izgledao je kao da lebdi, brzo odmičući na svom konju.

A u Rock Ridgeu, Gabby se i dalje zabavljao dalekozorom. Primijetio je poštansku kočiju koju su sa strane podržavali da se ne raspadne. No to ga nije zanimalo te je jedva uspio registrirati da ju je vidio. Polako se okretao na drugu stranu obzora. A tamo je u daljini mogao jasno vidjeti figuru koja se velikom brzinom približava gradu.

— Dolazi šerif! — povikao je.

— Neka na crkvi počnu zvoniti zvona! — zapovijedio je Howard uzbudeno.

Gabby je pratio konjanika kako se sve više približava gradu. Razrogačeno je gledao. Činilo se kao da vlastitim očima gleda pokojnika koji je izdahnuo prije sto godina. Nekoliko trenutaka trebalo mu je da se sredi, a zatim se okrenuo prema građanima i poviknuo:

— Znam da nećete povjerovati, ali naš novi šerif je Cr...

Crkvena zvona progutala su ostatak njegovih riječi.

DING — DONG, DING — DONG...

— Što je rekao? — upita doktor Johnson.

— Da šerif samo što nije došao — odgovori Olsen.

— Samo što nije došao — pronosio se glas među ljudima.

Vijest o njegovom dolasku za trenutak se proširila po gradu.

A iz daljine je Bart čuo trijumfalnu zvonjavu crkvenih zvona. Radost zbog šerifova dolaska bila je očigledna.

Gabby Johnson još jednom pokuša nadjačati graju.

— Ljudi, šerif je Cr...

DING — DONG, DING — DONG...

Bart je u galopu dojurio do glavne ulice grada. Za njim se

podizao gusti oblak prašine što ga je zaklanjao od pogleda radoznalih građana.

Kad se slegnula prašina, ljudi su ostali zapanjeni. Izgledao je kao da je svako živo biće što se u tom trenutku našlo vani postalo santa leda.

Vladala je mukla tišina. Bart je lagano jahao prema svečano ukrašenoj platformi, na kojoj je stajao Howard Johnson. On još nije ništa shvaćao. Držao je u ruci pripremljen govor i uzbuđeno počeo čitati:

— Građani Rock Ridgea sretni su što mogu od sveg srca zaželiti dobrodošlicu svom novom ... Crncu.

Prije nego što se onesvijestio, Howard Johnson je uspio napraviti dva koraka i baciti lovorov vijenac. Bart je sjahao i popeo se na platformu. Probijao se kroz okamenjenu gomilu. Gabby je ubrzano žvakao duhan. Nije mu polazilo za rukom da sroči nijednu suvislu rečenicu.

Majke su pokrivale rukama oči djece da ne bi vidjela stravičan šok i Crnca u ulozi šerifa. Bart je stajao na sredini podija.

— Izvinite, samo da ovo izvadim — reče pruživši ruku prema opasaču.

Žene su zavriskale. Nekoliko ih je palo u nesvijest.

Bart je pažljivo izvukao proklamaciju i podigavši je visoko, počeo čitati.

— Zakon me ovlašćuje da od današnjeg dana...

Jedan po jedan čovjek oslobađao se prvog šoka. Kao po dogovoru počeli su puniti pištolje.

— ... a po nalogu Williama J.

Le Petomane, guvernera ove države...

Bart je mogao jasno čuti škljocanje oružja oko sebe. Sedam strijelaca u sekundi se stvorilo oko njega. Pištolji su bili upereni u njegovu glavu. Ljudi su se međusobno pogledavali, ohrabrivali pogledima. Bart je ubrzao govor.

— ... I na ovom mjestu pristajem preuzeti dužnost šerifa Rock Ridgea.

Pastor istupi. Podigao je ruke prema gomili. Zatim je uzeo bibliju i počeo tiho čitati:

— Braćo, neka srdžba ne upravlja našim činima. Kao vaš duhovni vođa, molim da me saslušate. Po Abrahamu i Izaku.

BLAM!

Zagrmio je prasak pištolja i biblija je nestala s postolja.

Pastor se okrene Bartu i reče:

— Sine, sad se moram skloniti, a propovijed ću održati nekom drugom prilikom. A ti, kako znaš...

Svećenik se baci na pod i nestane s nišana.

Bart je bio sâm na platformi. Gledao je u metal uperen u njega. Mozak mu je ubrzano radio. Tražio je način da se izvuče iz sigurne smrti. Preostalo mu je samo jedno.

Munjevitom brzinom izvukao je svoj revolver i hladnu cijev prislonio na svoj vrat. Mrtvački hladnim glasom progovorio je:

— Trenutak. Dovoljan je jedan pokret, i Crnac je gotov.

Građani su se značajno pogledavali.

— Mislim da je ozbiljan, učinit će to — reče jedan.

— Čekajte, ljudi! — naredi Olsen Johnson. — Crnac ne blefira. Ubit će se.

— A sad odložite puške — javi se Bart. — I to bez trikova. Džentlemenski. Molim vas — nastavio je Bart izmijenjenim, pokornim glasom plantažnih Crnaca. — Bacite oružje, Crnac će se ubiti.

— Čujete li ga? — upita doktor Johnson. — On to ozbiljno misli. Dovoljno je lud da to učini.

Doktor Johnson prvi baci oružje. Ostali su ga slijedili. Bart je sišao s platforme, držeći cijev pištolja na vlastitom vratu. Krajičkom oka zamijetio je Vana Johnsona kako stoji na vrhu krova s uperenom puškom.

— Baci to! — zapovijedi Bart. — Baci ili ću u trenu raznijeti Crnčevu glavu.

— Poslušaj ga, Van — nervozno će Howard. — On to ozbiljno misli.

Van posramljeno baci oružje. Bart produži ulicom prema zatvoru. Oružje mu je i dalje bilo u prijetećem stavu.

Harriet Johnson bolno poviče:

— Zar nitko ne može pomoći ovom nesretniku?

— Šuti, Harriet! — umiješa se doktor Johnson. — Tako bismo ga samo dokrajčili. Dovoljan je jedan pogrešan potez pa da nesretnik zauvijek nestane.

Još samo nekoliko koraka dijelilo je Barta od zatvora.

— Sad ne pokušavajte nikakve gluposti — reče Bart. — Još samo nekoliko koraka i tu smo.

Iznenada on naglo potrči niz ulicu. Pucanj iz vlastitog pištolja smrtno zagrmi. Bart stane kao ukopan.

— To je bilo samo upozorenje. Ako pokuša slijedeći put, pogodak će biti točno između očiju.

Bart se polako povlačio prema vratima zatvora. Jednom rukom otvorio je vrata. Zakoračio je unutra snažno zalupivši za sobom. Osjetio je olakšanje. Bacio se na pod. Duboko udahnuvši, osjeti kako mu sa srca pada težak kamen. Ono najgore je prošlo. Od divlje mase sada su ga dijelila zaključana vrata. A to je ipak bila neka sigurnost, barem privremeno.

— Uspjeli smo! Uspjeli! — šaptao je sâm sebi. — O, Barte, ti si tako sposoban momak!

Poput djeteta obgrlio je samog sebe i dodao:

— A oni jadni tako glupi.

VI

Gradevinski štab

Ulaz slobodan samo za administrativno osoblje

Pokucaj prije nego što uđeš!

Iza vrata je sjedila skupina Taggartovih nadglednika. Šutke su jeli. Razgovor ih očito nije zanimao u trenucima kad se radilo o tome tko će biti brži i kome će dopasti više hrane. Čulo se samo mljackanje i struganje po zdjelama i tanjurima.

Taggart je nogom udario po vratima i uletio.

Jedan od nadglednika podigne pogled s tanjura i spazi Taggarta.

— Hoćete li malo graška, gospodine Taggart? — upita ovaj.

— Vama je u svakom slučaju bilo dosta — odgovori Taggart suzdržavajući dah.

— Čuo sam da je Rock Ridge dobio novog šerifa — reče okrutni predradnik. — Tko ga želi ubiti?

Petorica predradnika gotovo istovremeno podigoše desnu

ruku. Pucketali su prstima trudeći se da uhvate Taggartov pogled, no Lyle je prvi istrčao naprijed. Nije mogao prigušiti svoje uzbuđenje.

— Gospodin Taggart, mislim da imam jedinstvenu ideju!

— Jedinstvenu? — značajno će Taggart. — To bi me svakako zanimalo. A o čemu je riječ?

— U vezi sa čim?

— Rekao si da imaš jedinstvenu ideju, budalo(?)!

— Zašto da ga ne prepustimo Mongo? On će ga srediti po kratkom postupku.

— Mongo! — radoznalo prihvati jedna ulizica. — To zvuči fantastično.

— Sjajna ideja, Lyle!

— Učini to, Taggarte, nećeš se pokajati!

— Hej, Mongo će ga pojesti za doručak.

Taggart potvrdno klimne glavom.

— No — reče napokon — što ti misliš o tome, Mongo?

Mongo je sjedio na drugoj strani, tik uz ognjište. Oko vrata mu je bio ukrasni lanac. Bila je to grdosija od čovjeka, stravična izgleda, od kojeg bi ljudi preplašeno bježali u pola bijelog dana. Između koljena čvrsto je držao lonac pun graška. Nikad se nije služio žlicom. Bio je to nekoristan alat za njegova divovska usta. Bolje mu je koristila lopatica kojom su bacali ugljen na ognjište.

Taggart došeta do njega.

— Dakle, Mongo, što misliš o novom šerifu?

Mongo se nasmiješi, a onaj tko ga u tom trenutku nije vidio, nikad ne bi rekao da takav glas potiče od ljudskog bića.

— Dobro, pravi si ti dečko!

Mongo uvuče ruku u čizmu i izvuče ogromnu cigaru. Otrgne kraj s nje i pruži je prema vatri. Trenutak zatim bila je upaljena. Polako je gurne u usta.

— Kako želiš da to obavim?

— upita Mongo. — Ima više načina, ne? Odjednom ili dio po dio?

— Sâm odluči, Mongo. Napokon, svaki ima svoju metodu. Ti znaš najbolje — reče Taggart.

* * *

Tridesetak milja dalje ležao je Rock Ridge. Bart je još bio u zatvorskoj zgradi. Kao iz daljine, čuo je neku graju. Pošao je prema prozoru i pogledao van. Nebo je bilo vedro. Pomisli da je možda grmilo, no nemoguće za to doba godine uz tako mirno vrijeme. Slegnuo je ramenima i vratio se prema stolu. Shvatio je napokon u što se uvalio prihvativši da postane šerif Rock Ridgea. Za sve je bilo kasno. Morao se pomiriti sa sudbinom, ili je imao svoje razloge da to učini.

Bart je pravio red u šerifovom uredu. Kopao je po ladicama i pregledavao papire. Iz najdonje je izvukao nekoliko potjernica. Bili su to odmetnici, uglavnom bijelci. Samo je jedan bio Crnac. Bart istog trenutka zgužva njegovu sliku i baci je u koš.

— Ovom je ionako svega dosta — promrmlja. — Nisu mu sad potrebni ovi bijeli idioti da mu kroje pravdu.

Zagrmio je još jedan tresak. Bart nikako nije mogao razabrati o čemu je riječ.

— Zar je moguće da grmi? — tiho reče. — Ne, to je moralo biti onako isto što sam čuo prvog

dana kad sam stigao ovamo – pomisli. – Neka gužva u zatvoru.

Uzme svežanj ključeva i krene prema ćeliji broj dva, u kojoj se vjerojatno nešto događalo. Pogledao je unutra.

Krevet je stajao okomito, a za gornji dio bile su privezane noge nesretnog čovjeka. On se polako njihao s lijeva nadesno. Glava mu je bila oblivena krvlju, nekoliko centimetara iznad poda.

– Znači, zbog ovog već dvije noći ne spavam – obrati se Bart zatvoreniku. Zatim se uozbilji i upita:

– Što se dogodilo?

– Ne znam, ne znam – panično će zatvorenik. Prevrtao je očima da bi bolje vidio Barta. – Mi Crnci, ha? – upita.

– Aha – odgovori Bart.

– Onda sve znam. Budan sam... Samo da se malo ispružim. Sve me boli u ovom položaju.

Bart mu pomogne da se oslobodi. Čovjek je bio nemoćan. Nije mogao stati na noge. Bart mu spusti krevet i pomogne da sjedne.

– Hvala – promrmlija je.

– Ne govori to više – reče Bart. – Bolje bi bilo da sad nešto pojedеш.

– Ne, ne... Hrana bi me ubila... Kad bih samo... mogao... Bart podigne slamaricu. Imao je pravo. Ispod nje je bila boca rakije. On je otčepi i pruži zatvoreniku.

– Ovo je oštro – reče Bart.

– Ako budeš puno pio, i ne budeš jeo, brzo ćeš umrijeti, prijatelju.

– Kad? – upita ovaj zakrvavljenih očiju.

– Kako se zoveš? – prekine ga šerif.

Pomno je promatrao svoga novog prijatelja. Imao je četrdesetak godina, bio je sijed i iscrpljen. Moglo bi se reći ruševina od čovjeka. Oko očiju je imao nešto što je ukazivalo na to da je u mladosti bio lijep čovjek, a po pokretima je Bart shvatio da je morao biti revolveraš.

– Jim – odgovori.

– Dobro, Jim. Ti si moj gost ovdje. Prema tome, dopusti da te i ugostim kako treba. Što mogu učiniti za tebe? Što bi htio?

– Ne znam... – iznenađeno će Jim. Nije očekivao ovakav nastup novog šerifa. Trenutak je razmišljao. – Da igramo šah – reče bojažljivo.

Bart je trenutak šutio.

– Dobro, ako tako želiš. Igrat ćemo šah.

* * *

Građani su se ponovno okupili u crkvi. Ovaj put trebalo je razraditi novu strategiju kako da se izvuku iz novog jada. Bio je to neobičan sastanak. Ljudi su bili obeshrabreni i izgubljeni. Činilo se kao da nitko nema nijednog argumenta za ili protiv, a čak nije bilo jasno što bi moglo biti jedno ili drugo.

Pastor je stajao u propovjedaonici i bespomoćno lamatao rukama. Pozivao je građane da se srede. No vladala je sveopća panika.

– Reda, braćo, reda! – obraćao im se.

Howard Johnson stajao je tik uz njega. U jednom trenutku svečano je izjavio:

– Tišina! – vikao je pastor.

– Poslušajmo brzoglas koji šaljem guverneru. Mislim da on

mora znati što osjećamo u pogledu izbora novog šerifa. Dakle...

Građani su se iznenada smirili. Znatiželjno su čekali da se dogodi nešto veličanstveno, makar se to svelo na čitanje brzojava koji može a i ne mora svršiti u rukama onoga komu ga šalju.

— Poštovanom Williamu J. Le Petomaneu, guverneru.

— Hej, što je to? Glasnije! Ništa ne čujemo — začuje se graja iz ugla crkve.

Van Johnson na trenutak prekine čitanje.

— No, polako. Smirite se, pa ćete čuti... Poštovanom Williamu J. Le Petomaneu, guverneru.

— Tako, bravo! — počese oduševljeno aplaudirati. — Moji građani Rock Ridgea — nastavi Van — ovime želimo izraziti svoje nezadovoljstvo zbog vaše odluke o izboru novog šerifa. Molimo da ga smjesti smijenite. Činjenica da ste ga upravo vi poslali u naš časni grad, potvrđuje naše uvjerenje da ste najveće govno u ovoj državi.

Crkvom se zaori spontani aplauz. Svi su odobravali riječi upućene Le Petomaneu.

* * *

Bart je pomno proučavao šahovsku ploču. No misli su mu bile na stotim stvarima.

Jim ga je začuđeno pogledao.

— Kako si to mogao odigrati? Imao si odličnu priliku da me matiraš jednim potezom...

— Ovdje izgledi ništa ne vrijede — malodušno će Bart.

Jim se namršti.

— No, sve ima svoj razlog — nastavi Bart. Nijedna stvar se ne dogodi slučajno. Čak ni cije-

panje drva nije bezrazložno, a da ne spominjem piljenje, pranje suda, sedlanje konja ili ubijanje šerifa. Sve ima svoju svrhu.

— Dobro, ako je tako — poslušno će Jim. — No ja se ne bih suviše brinuo oko toga, jer vjerojatno ćeš biti mrtav prije nego što saznaš sve te odgovore što te muče. Ako se baš želiš binuti oko nečega, onda predlažem da razmotriš taj glupi potez koji si upravo učinio.

— Oh, da. Hvala ti, umalo da izgubim kraljicu!

— Vрати je nazad, nemam ništa protiv — reče Jim.

— Nema veze!

— Ne, vrati. Ne sviđa mi se takva pobjeda. Imam drugačiju strategiju. Usrećuje me pobjeda koja iz nje proizlazi.

— Ja sam učinio taj potez i ne stidim ga se. Neka i ostane. Uvijek snosim posljedice svojih poteza, kako god bili nepromišljeni. Nisam dijete.

— Onda dobro. I zbogom, kraljice!

— Šah mat! — najavi Bart.

— ŠTO?

Bart nevjerojatnim strpljenjem i mirnoćom pokaže Jimu zamku u koju ga je naveo.

— ŠAH MAT. Šah mat? — čudio se Jim. — Kujin sine!

— Oprostiti ćeš mi — odgovori Bart. — Drugačije nisam mogao. Šah bi za mene, inače, izgubio svaki šarm da ne igram baš tako.

Skočio je i od veselja zaplesao. Radovao se poput djeteta. Nije mogao izdržati a da ne zapjevuši, kao da se inati poraženom.

»Ja pobijedio, ti izgubio, ti crvić, a ja lav,

o, Jim, Jim je izgubio
Jima boli želudac, a ja zdrav!
Trenutak poslije smirio se i
sjeo za stol. Mirno je upitao:

— Želiš li još što igrati, stari?

Jim zamišljeno odmahne rukom. Šutke je gledao u stranu, a zatim ponovno izvukao bocu rakije. Činilo se kao da će jednim gutljajem ispiti cijelu bocu. Kad je završio, obrisao je usta rukavom i spustio bocu na pod.

Bart ga je pažljivo promatrao. Zamišljao je kako se alkohol polako širi po njegovom tijelu, crijeva se grče, a lice oblijeva krv.

— Hej, čovječe, pa zašto to činiš samom sebi?

Jim s velikim naporom uspije zadržati pogled na Bartovu licu. Prodorno ga je gledao ravno u oči.

— Zar to ozbiljno želiš znati?

— Dakako. Bavim se mišlju da napišem senzacionalni članak o tebi: Najokrutniji pijanac kojeg sam ikad sreo u životu. Samoubojica!

— Kao prvo, nisam se oduvijek zvao Jim.

Bart lagano podigne obrve.

— A kako si se prije zvao?

— Znam me kao Waco Kid.

Bart preneraženo skoči sa stolice. Nije vjerovao svojim očima.

— Da — nastavi Jim. — A bio sam poznatiji kao Ritz Brothers.

— Ne nasmijavaj me. Ti Waco Kid? Jesi li poludio? Znaš li da je taj imao najbrže ruke na Zapadu?

— Na Zapadu? — prezirno će Jim. — Ja bih radije rekao na čitavom svijetu.

— Dobro, ako si to ti, dokaži! Pokaži mi neki Kidov prokušani trik!

Jim se poraženo povuče na stolicu. Podigao je ruke što su nemoćno drhtale od alkohola. Izgledao je jadno.

— Prije puno godina mogao bih ti štošta pokazati! A danas, na žalost... pogledaj me...

Podigao je desnu ruku.

— Mirna poput stijene — primijeti Bart.

— Da, ali ja pucam ovom rukom.

Jim je sada podigao lijevu ruku. No, nije imao snage da je dugo zadrži podignutu. Ona mu nemoćno padne niz tijelo.

— Znao sam da nisi Waco Kid. Samo si izmišljao da se osvetiš zbog poraza u šahu — izazove ga Bart.

— Dobro — reče Jim i pokuša prikupiti posljednju snagu što je ostala u njemu pošteđena od razorne moći alkohola. U njegovim očima bljesnuo je tračak odlučnosti.

— Dobro — reče. — Vidiš tog kralja? — pokaže prema šahovskoj ploči.

Bart klimne glavom.

— A sad stavi ruke na obje strane ploče.

Bart poslušao. Gledao je znatiželjno Jima.

— Tako. A sad slušaj. Kad krenem rukom prema kralju, pokušaj ga uhvatiti. Vidjet ćemo tko će biti brži.

— Čovječe, sredi se! To nema veze. Ti si na drugoj strani stola, milje daleko.

— Ništa ne brini. Kad kažem »sad«, pokušaj uhvatiti kralja. Jesi li spreman?

— Sad!

Bart munjevitom brzinom stisne ruke.

— Uhvatio sam, evo! — reče trijumfalno.

Jim ga je bezizražajno gledao. Jedino je u krajičku njegovog oka drhtao plamsaj radosti.

— Otvori šake.

Bart posluša.

— Ali... pa... što...? — mucao je.

U rukama nije bilo ničega.

Bart nije mogao povjerovati. Iznenadeno je gledao Jima. On se smiješio. Oči su mu bile tužne. Izgledalo je kao da će svakog trenutka zaplakati.

— Tražiš kralja? — mirno upita Jim.

— Oprosti — reče Bart. — Nisam mogao vjerovati. Ali kako si mogao biti tako brz? U čemu je tajna?

Jim je šutio.

— Znači, ti si doista... Waco Kid.

— Bio sam. Sad je to nešto drugo. Davno nekad, svaki pre-rijski štakor koji je znao nositi pištolj, od Yume do Lareda, dolazio je u grad da okuša sreću s Kidom. Vjerojatno sam ubio više ljudi nego sâm Napoleon u svim bitkama. Da, da... bilo je strašno. No, jednog dana, dok sam hodao ulicom, čuo sam glas iza sebe: »Opali, mister!«. Okrenuo sam se i imao što vidjeti. Preda mnom je stajalo šestogodišnje dijete. Nastavio sam svoj put, ne obazirući se na nestašno dijete. No malo me kopile pogodilo u stražnicu. Dovukao sam se do saluna, salio se u sebe bocu viskija i od toga dana više nisam izlazio.

Bart je pažljivo slušao svaku riječ. Kad je Jim završio svoju priču, izvukao je novu bocu i ponudio nekad slavnom Kidu.

— Izvoli — reče.

— No to sad više nije važno. Star sam i moj život ne vrijedi

mnogo. Bilo bi bolje čuti što je tebe navelo da se nađeš ovdje?

— Vidiš — nevoljko će Bart — bio sam na prvoj željeznici što se probijala na zapad.

— Oko pedesete, ha?

— Da — reče Bart i nastavi svoju priču. — Bio sam dio te crne zmijske, skupa s ostalima, i danima gutao crnu prašinu. A na nesreću, bio je uz velike vagone i jedan manji, što je probijao put ispred svih ostalih.

Bartova priča trajala je dulje no što je Jim mogao slušati. Kad je Bart izlazio iz ćelije, slavni Kid spavao je snom pravednika.

— Guverner?

— Guverner Le Petomane... gospodaru?

— Jeste li tu?

Kurir je stajao usred guvernerova ureda s kuvertom u ruci. Bio je zbunjen. Pogledom je tražio po sobi. U ovo vrijeme gospodin guverner morao je biti u uredu. Uostalom, nitko ga nije vidio da je izišao. A sekretarica, vatrena gospođica Stein? Ni nje nije bilo.

Kurir je kao iz daljine začuo neko milozvučno pjevuckanje. Znatiželjno je pogledao oko sebe. Ništa nije zamijetio osim zavjesa u jednom uglu sobe. Počele su lagano treperiti. Kurir naglo popravi kravatu, zauzme važan stav i odlučno krene naprijed.

Pogledao je iza zavjese. Guverner Le Petomane bio je u strasnom zagrljaju s gospođicom Stein.

— Guverner Le Petomane... gospodine... — počeo je kurir.

— Što? Koji te vrag nosi ovamo? I tko si ti uopće?

— Vaš šurjak. A radim kod

vas, gospodine. Dobili ste hitan brzovjav, pa sam ga donio.

— Hm... hm... Kako se zoveš?

— Harry.

— Oh, da. Dragi moj Harry. Da to odmah riješimo! Ako kažeš jednu jedinu riječ mojoj ženi, tvojoj predragoj sestrici, znaj da ćeš istog časa dobiti otkaz. Najurit ću te da se nikad nećeš sastati sa sobom. Jasno? A sad mi daj taj brzovjav?

Istrgnuo je brzovjav iz ruku preplašena kurira, koji je brzo nestao povukavši zavjese za sobom. Nastavio je trčati sve dok se nije našao na drugoj strani grada.

Le Petomane je otvorio brzovjav i ljutito počeo čitati. — Ahr... phhhaaa...rmph... Svinjarija!

Gospodica Stein je poslušno pratila svaki njegov pokret.

— Naravno, Bille, kako ti kažeš.

— Ne, Ne to! Moram sad hitno razgovarati s Heddyjem.

Guverner se brzo obukao i izjurio iz ureda. Usput je mumljao neke nerazumljive riječi.

Ne velikom vjenčanom portretu iznad Petomaneovog stola mladoženja se počeo zlobno smijuljiti. Bio je to Hedley Lamarr. Izišao je iza slike i podigao brzovjav s poda. Pažljivo je čitao, značajno podižući obrve. Bio je očito zadovoljan. Stvari su se odvijale upravo onako kako je želio.

Advokat je počeo uzbuđeno hodati po sobi.

— Plan ide fantastično za rukom — oduševljeno je govorio.

— Bolju ideju nisam mogao smisliti. Upravo to! Crnac za šerifa! Građani su poludjeli! Sva-

kog časa mogu ga kamenovati. Trenutak se približava. Uskoro ću u Rock Ridge. Zemlja mi se sama nudi. Moram je samo uzeti.

Lammar se histerično smijao.

— Danas Rock Ridge, a sutra... Laredo!

A u Rock Ridgeu sve je išlo u tom pravcu da se Lammarrovi snovi ostvare. Bart i Jim su još bili zaštićeni debelim zatvorskim zidovima. Satima su sjedili za stolom i zabavljali se sitnicama koje su im dolazile pod ruku.

Bart je bio u čudnom optimističnom raspoloženju, a Jima tuga već godinama nije napuštala. Šešir mu je bio nabijen niskom preko čela. Jedva je nalazio snage da uzme piće. Drhtavim rukama motao je cigarete.

— Znaš li kako me zovu? — iznenada upita Barta.

Kako?

— Crnački izaslanik.

Bart se slatko nasmije. Jima iznenadi njegova reakcija. Nije shvaćao što je u tome toliko smiješno.

— Jednog dana, kad se stvari srede u ovom gradu, moj će položaj biti prilično uvažen — reče Bart paleći cigaretu.

Jim se nelagodno pomakne na stolici.

— Ti planiraš izaći, ha?

Bart ne odgovori.

— Čuj, učini mi uslugu. Ne izlazi! Ne možeš osvojiti te ljude, bez obzira na to koliko se trudio i radio za njihovo dobro. Oni te jednostavno neće prihvatiti. Nikad! Nema načina. Dobro ih poznajem. Uzalud ti sav trud.

— Jučer je tako izgledalo,

Jim. No danas je novi dan – odgovori Bart. – Ti jednostavno ne razumiješ ljudsku narav. Kad jednom pustiš korijenje, moraju te prihvatiti.

Jim zabrinuto strese glavom. Bart polagano ustane sa stolice, pažljivo ugasi cigaretu i izađe na ulicu.

Vani je bio lijep, sunčan dan. Nebo je bilo prozirno plavo, dajući poseban sjaj zlatnoj preriji što se valovito protezala iza grada. U zraku je lijeno kružio orao. Lagani povjetarac činio je dan ugodnim.

Neka je žena prelazila ulicu. Tek je izišla iz Osenova dućana, noseći mnoštvo namirnica. Bila je to Granny Johnson. Žurila je kući da za siročad ispeče pitu od jabuka. Činila je to jednom tjedno.

Jim je stajao uz prozor i promatrao kao Bart prolazi pored nje, polako podiže šešir i pozdravlja je.

– Dobro jutro, gospodo. Lije pog li dana!

– Gledaj svoja posla, Crnče! – odbrusi žena i požuri ulicom.

Jim uzdahne i ode od prozora. Nije dugo izdržao. Morao je pratiti sudar dvaju vlakova, onaj najizravniji, pri brzini od stotine milja na sat. Drugačije i nije izgledao Bartov susret sa stanovnicima Rock Ridgea.

Jim se nadao da će se Bart vratiti u zatvor. Nije ga htio razočarati, ali nije imao snage ni da mu daje hrabrosti u gradu poput ovog. No Bart je preko ramena pogledao prema prozoru. Jim je morao odgovoriti. Sve je trajalo tek nekoliko sekundi. Nastavio je dalje ulicom.

Jim je pogledom lutao po sobi. Pokušavao je naći neki pred-

met koji će mu na trenutak odvući pažnju. Nije mogao gledati kako Bart odlazi ravno u smrt.

U dubini duše Bart je možda osjećao isto. No produžio je. U jednoj pokrajnoj ulici naišao je na skupinu djece. Bila je to prava tuča i vriska. Trojica su tukla jednog, koji se nije mogao braniti.

– Hej, momci! – umiješa se Bart. – Kako možete tako? Trojica protiv jednog?

Bio je to šerifov prvi pokušaj da očuva red i mir u gradu. Jedan dječak se okrene i pogleda. Kad je shvatio tko je, skočio je i zavriskao. S dvojicom ostalih dječaka pojurio je niz ulicu. Četvrti je ostao ležati u prašini, tik ispred Bartovih nogu. Odjeća mu je bila poderana, a mali zaplakan. Bart mu pomogne da ustane.

– Što se dogodilo, sine? upita ga. – Zato su te tukli?

– Igrali smo se novu igru – odgovori kroz suze. – Zove se: »Dobro došao, novi šerife!«

– A, tako – reče Bart i izvadi iz džepa maramicu. Pažljivo mu obriše nos.

– Hvala – bojažljivo će dječak.

Bart ga prijateljski potapša po ramenima. On se ponosno nasmiješi, a tada se nečega sjeti i preplašeno reče:

– Ne smijem razgovarati s tobom. Zabranili su mi roditelji.

Nije bilo neprijateljstva u dječakovom glasu. Molećivo je gledao odbačenog čovjeka. Bart pogleda niz ulicu.

– Nisu te vidjeli, a ako im ne kažeš, neću ni ja – reče.

Mali je stajao još nekoliko trenutaka kraj Barta, a zatim se okrenuo i potrčao niz ulicu. Ne-

koliko trenutaka poslije stao je. Skinuo je s košulje šerifovu značku, koja je potrebna za novu igru. Razmišljao je. Očito je bio spreman da je baci. Predomislio se. Još jednom je pogledao prema Bartu i otrčao.

Ovaj susret dao je Bartu snage da nastavi. U nastavku šetnje gradom, Bart je sreo neobičnog stranca, pomalo smiješnog, s velikim šeširom i sjajnim čizmama. No učinio mu se da je srdačan i otvoren, bar koliko se to može zaključiti po izgledu lica. Bart pokuša povesti razgovor.

— Oprostite, gospodine, možete li mi reći koliko je sati?

Čovjek je hodao kao da ga nije čuo.

Bart požuri uz njega.

— Pitao sam koliko je sati.

Ovaj se nije obazirao na ponovljeno pitanje. Bart osjeti očaj odbačenog čovjeka, no bio je dovoljno lud i uporan da ne odustane.

— Oprostite, gospodine. Htio bih saznati koliko je sati, i molio bih, ako možete, da mi to kažete?

Čovjek postideno spusti glavu.

— Rečeno mi je da s vama nemam što razgovarati — reče i žurno odjuri niz ulicu.

Bartu nije preostalo drugo već da i sâm krene dalje. Htio je još jednom okušati sreću.

Brijačnica je mjesto u kojem se sastaju muškarci, važno razgovaraju o politici i stotinu drugih tema. A osim toga, tu je toliko nevažnih sitnica o kojima i stranac može lako povesti razgovor. Miris sapuna, recimo. Ili ručnik oko vrata.

Brijačnica je bila potpuno prazna. Majstor se odmarao zaljubljen u stolicu ispred radnje. Pušio je lulu i čitao novine. Malo podalje jedan je čovjek svirao harmoniku. Bilo je mirno i toplo popodne.

Kad je svirač zamijetio Barta, iznenađeno je prestao svirati. Bio je šokiran. Brijač je malo pomalo shvatio da nema glazbe pa je skinuo pogled s novina i pogledao što se to događa oko njega.

— Tko je slijedeći? — upita Bart smiješeći se.

Brijač je panično buljio u njega. Trenutak zatim skočio je i pojurio unutra.

— Ja! — izderao se iz sveg grla.

Iz džepa je izvukao škare i počeo šišati vlastitu kosu.

Bart se vratio u zatvor. Jim ga je nestrpljivo čekao.

— Što si uopće mogao očekivati? — umiri ga Bart. — Ovo su jednostavni ljudi, farmeri, seljaci, od krvi i mesa kao i svi ostali. Tipični ljudi Zapada... nazovi ih kako hoćeš...

Jim je umjesto odgovora salio u sebe bocu piva. Bart otpije gutljaj i strese glavom.

— Cini se da imaš pravo. Ne znam što bih trebao učiniti da me ovi ljudi prihvate.

Iznenada se cijala prostorija počela tresti. Slike su popadale sa zidova, a masivni stol od hrastovine poput kutije šibica odletio je najprije u jedan pa u drugi ugao. S ulice su dopirali vrisкови i zapomaganje ljudi.

Bart i Jim se zapanjeno pogledaše.

— Koji je sad vrag? — tiho upita Bart.

Bio je to Mongo. Samo je on to mogao biti. Bio je spreman na čitsku u svom prokušanom stilu. Ušao je u Rock Ridge jašući na ogromnom bizonu bučno se probijao glavnom ulicom. Na lijevoj butini životinje pisalo je krupnim slovima: DA.

Mali Meksikanac u ogromnom sombrerou prvi ga je sreo na ulici.

— MONGO... Santa Maria! — prošaptao je i od straha povukao sombrero preko cijele glave tako da više ništa nije vidio.

Mongo je sjahao i privezao bizona za ogradu preko puta saluna. U tom trenutku ulicom je prolazio doktor Johnson.

— Hej, tamo je zabranjeno parkiranje! — dovikne Johnson.

Mongo mu bez riječi zakrči put. Činilo se kao da će pogledom progutati najprije čovjeka, a zatim njegovog konja. Bez riječi stisnuo je šaku i snažno opalio doktorovog konja u glavu. Životinja zatetura i poput vreće stropošta se na pod.

U salunu je bio Howard Johnson. Nekoliko ljudi radoznalo je slušalo njegovu priču.

— ... a u Francuskoj, kažu — govorio je Howard — zapravo u Parizu, Louis Pasteur stvara čudo. Otkrio je novu vakcinu i bolesti od kojih se do sada umiralo... pobijedene su. Sada su čista prošlost!

— Ne brinite se oko tih gluposti — reče Olsen Johnson utrčavši u salun. — Dolazi Mongo!

Mongo je stao na vrata. Smje-

škao se pakosno svojim žrtvama. U očima mu je plamsao čudan sjaj. Promumljao je nekoliko neartikuliranih glasova.

Bart i Jim su bili uznemireni. Pokušavali su shvatiti što se vani moglo događati. U tom trenutku zatvorska vrata su se naglo otvorila. Sav zadihan, uletio je Van Johnson.

— Šerife! — panično je zahroptao. — Vratio se Mongo. Razbija čitav grad. Ti nam moraš pomoći, molimo te.

— Što sam to čuo? — reče Bart Jimu. — Čak »molimo te«. A jutros nisam mogao saznati od građana koliko je sati.

Zgrabio je pušku.

— No to je moj posao. Zakon treba poštivati — doda Bart. — usput, tko je taj Mongo?

— Ovaj... — počne Jim, pokušavajući pronaći najprikladniju riječ. — Nisi baš trebao pitati TKO, već ŠTO. A da sam na tvom mjestu, ne bih se laćao oružja. Ako ga pogodiš, samo ćeš ga razljutiti.

Bart je bio iznenađen. Nije shvaćao što to Jim govori. Tko je mogao biti taj Mongo i što uopće hoće? Ili što treba učiniti s njim?

Mongo je hroptao i ludački se smijao. Lice mu je bilo iskrivljeno u sablasnoj grimasi. Nekoliko ljudi je stisnuo u ugao saluna, tik uz zid, udarajući po njima malim klavirom. Bart je u tom trenutku ušao u salun obučen u kompletnu vojničku uniformu.

— Paket za Monga! — vikao je Bart. — Pošiljka za Monga!

— Ja Mongo — promumljalo je čudovište i spustilo klavir.

Nesretni ljudi stropoštali su se na pod. Mongo se okrenuo prema Bartu.

— Ovdje potpiši da je primljeno — reče Bart i pride mu s olovkom u ruci. Pruži mu je zajedno s komadom papira.

Mongo polako zagrebe po papiru, ostavivši trag velikog X.

Bart mu preda paket. Ljubazno se zahvali i čak ne pričekada mu Mongo da napojnicu. Udalji se od njega.

— Mongo voli slatkiš — mumljao je i trgao kutiju zubi-ma.

U tom trenutku kutija eksplo-dira. Umjesto bombona, u njoj je bilo sedam štapića dinamita.

Kad se dim slegao, salun je bio sav u ruševinama. Mongovo lice bilo je spaljeno eksplozi-jom.

VII

Hedley Lammarr je duboko razmišljao. Taggart ga je rado gledao u osvakvim pozama. Bilo mu je to gotovo isto uzbude-nje kao kad gleda radnike na željeznici kako padaju s nogu od iscrpljenosti i umiru.

Hedley Lamarr je razmišljao u kadi. Na tom mjestu razmišljanja su mu obično bila plodna. Zato je uvijek sa sobom no-sio malu priručnu kadu. Nikad se nije znalo kad će mu ustrebati. Bez nje je bio nesiguran. Trenutno se nalazio u željezničkom kampu. Kada je bila smještena u Taggartovoj kabini. Taggart je obožavao gledati Hedleyja Lammara kad se kupao.

— Hmm — glasno je razmišljao Lamarr — uspio je, znači, nadmudriti Monga. Čini se da smo napravili strategijsku grešku. Ogromnu.

— Kako to mislite, mister Lammarr? — upita Taggart.

— Jednostavno. Napravili smo jednu od najprimitivnijih taktičkih greški u militarističkoj proceduri. Potcijenili smo svog protivnika.

Taggart klimne glavom.

— Bio sam siguran da će rastrgati šerifa na tisuće komadića. Ne shvaćam kako se to moglo dogoditi.

Advokat ga umiri jednim potezom sapunjave ruke.

— Budi miran. Ideja se rađa u kaskadama kristalnih kapljica.

Taggart zapanjeno uzdahne.

— Gospodine Lammarr, kako slatko govorite.

— Šuti, govнару — sa gnušanjem će Lamarr. Iznenada se njegovo lice ozari i on radosno udari šakom po vodi.

— Dakako, to je ono pravo! To! — usklikne.

— U redu, to je to — složi se pokorno Taggart.

— Upalit će, mora upaliti!

— Nema sumnje!

— Taggarte, ja sam genijalac, shvaćaš li, genijalac!

— Gospodine...

— Rekao sam da sam genijalac!

— Naravno, gospodine, i... oh... a... samo jedno pitanje... da počnemo... molim vas...

— Pucati!

— O čemu govorite?

Lamarr uzdahne.

— Životinja nije uspjela, a kad životinja promaši cilj, onda se treba pozvati na Ljepotu.

— Točno. Molim? Ljepotu?

— Ne budi nestrpljiv, Taggarte — reče mu advokat i pomiluje ga po licu sapunjavom rukom. — Na vrijeme ćeš biti upo-

znat sa svim potrebnim pojedinostima ove genijalne zamisli. U međuvremenu ja ću u tišini sve razraditi. Ona me nikad dosad nije iznevjerila. Uvijek je uspijevala. Pred njom će kleknuti na koljena. Odlično. Gdje je moj žabac?

— Ne znam, gospodine. Nisam ga vidio kad sam ušao.

Taggart je ustao. Panično je gledao po sobi.

— No, potraži ga, sto mu vragova! Pomakni tu lijenu guzicu i potraži ga!

Histerični advokat je udarao rukama po kadi prepunoj vode. Prštalo je na sve strane. Taggart je pročešljao cijeli šator i na kraju ispod Lamarrova šešira pronašao maloga zelenog žapca od gume.

Lamarr mu ga iščupa iz ruku. Pomiluje ga i nježno mu tepajuć počne ga ljubiti.

— Oooo — uzdisao je. — Ne volim ovakve šokove!

Čizme su mu blistale od čistoće, brkovi mirisali, a o rub hlača mogao se porezati. Svaka vlas na glavi bila je na svom mjestu. Hedley Lamarr je stajao ispred saluna u Rock Ridgeu. Blistao je od zadovoljstva čitajući pano s pozlaćenim slovima: HEDLEY LAMARR PREDSTAVLJA

LILI VON SHTUPP

Na posteru je bila slika sjajne Lili. Na njoj je bila poluprozirna haljina boje neba. U ruci je držala ogromnu cigaru.

Hedley Lamarr je nekoliko trenutaka zadivljeno gledao, a zatim se uputio u salon. Sve je bilo u znaku slavlja, posvuda cvijeće i ukrasi, mnoštvo pojedinosti što su zabavljale i odvlačile pažnju. Na vratima je bila

svježe naslikana zvijezda sa železnim križem u sredini.

Lamarr snažno zakuca na vrata.

— Willkomen, bienvenu, welcome — začuje iznutra.

Lamarr stisne kvaku, otvori vrata i proviri unutra. U rukama je držao buket ruža.

— Za tebe, draga — reče i na prstima uđe u sobu.

— Oh, kako je dosadno — zijevne Lili.

Sjedila je za stolom prepunim šminke i nakita. Bila je u nebeskoplavoj haljini i na lice nanosila zadnji sloj pudera. Letimično je pogledala advokata i njegovo cvijeće. Nijednim pokretom nije pokazala da joj je drago što ga vidi.

— Leopold — lijeno je rekla. — Stavi ovo u vodu.

Otvorila su se još jedna vrata. Na njima se pojavio čovjek koji je izgledao sasvim poput Erica von Stroheima iz „Velike iluzije“. Bio je ćelav. Vrat mu je bio ukočen. Nosio je prusku oficirsku tuniku iz prusko-francuskog rata. Za tisuću osamsto osamdesetu bila je to zaista neobična odjeća.

Ukočeno je došetao do stola, spustio drvenu ruku i uzeo cvijeće. Nije bilo nježnosti u njegovim pokretima. Grubo je zgnječio jadne cvjetice. S nekoliko odmjerenih, ukočenih koraka brzo je nestao iz sobe. Hedley Lamarr je znatiželjno pratio njegove kretnje. Pročistio je grlo i rekao:

— Lili, ne mogu naći prave riječi koje bi opisale moju iskrenu radost što te vidim ovdje.

— Sranje! — odbrusi Lili. — Što ovaj put tražiš?

— Oh, Lili — uzdahne Hedley

Lamarr. Glas mu je bio visok, feminiziran i smiješan. – Zašto bi se uvijek posao morao postaviti između nas dvoje?

Prišao joj je bliže. Dahtao je na njenom vratu. Lili nije prekidala šminkanje.

– Oh, Lili, zašto me uporno odbijaš? Zar je moguće da sam ti toliko... odvratn?

– Samo u seksualnom smislu.

Lamarr je mucao. Odmakao se od nje i počeo dramatično hodati po sobi. Lili se nije obazirala.

– Sredi se, Lamarr. Pitala sam što ovaj put želiš? O čemu je riječ?

– Želim da zavedeš i ostaviš šerifa Rock Ridgea. Možeš li to izvesti?

Lili ga značajno pogleda ispod gustih trepavica.

– Kakav li je taj šerif?

– Za pet minuta, Fraulein von Shtupp!

Iza vrata se začuo Leopoldov glas. Slijedilo je nekoliko oštarih udaraca. Vrata su se iznenada otvorila. Provirila je Leopoldova drvena ruka.

– Oprostite, gospodice – začuo se potom njegov glas. Ruka je brzo nestala s druge strane vrata.

Jim je nervozno šetao i razgledavao zatvorsku ćeliju sa svih strana. Vraćao se na početnu točku, češkao glavu i ne vjerujući svojim očima nastavljao hodati. To je bilo nevjerovatno, ali istinito.

Mongo je bio u ćeliji. Sa stotinu lanaca zavezali su ga za vrata. Spavao je mirno poput djeteta.

– To ne mogu povjerovati – reče Jim Bartu. – Apsolutno nevjerovatno. Vidim svojim očima, ali još ne mogu povjerovati.

– Nije uopće bilo muke s njim – reče Bart. – Vještica je smislila ono s pošiljkom. A što da od njih tražim zauzvat? Ništa, razumije se.

Netko je lagano zakucao po prozorskom staklu. Prekinuli su razgovor. Prozor se lagano odškrinuo. Osjetili su zamamljiv miris pite od jabuka. Bila je to dobrodušna Granny Johnson.

Bart je stajao kraj prozora. Žena mu pruži tepsiju još tople pite.

– Oprostite mi zbog onog jutros – posramljeno prošapta.

– Ova pita neka znači zahvalnost za svu vašu hrabrost, za ono što ste jutros učinili za dobrobit ovoga grada. Porazili ste zloglasnog Monga, gospodine. Hvala vam.

– Hvala vama, gospodo – zahvali se Bart.

Granny nestane u mraku, a Bart zatvori prozor za njom. Trenutak poslije opet je netko pokucao.

Bila je opet Granny.

– Nadam se da ćete biti dovoljno pametni i o ovome nikome ne reći ni riječi – bojažljivo će žena.

Bart potvrdno kimne glavom i odgovori čak pretjerano ljubazno:

– Naravno, gospodo. Ne, nema razloga da se zabrinete.

Granny ponovno nestane. Jim se još osjećao malodušno, premda je bio ganut prizorom.

– Dakle, jednu imaš na svojoj strani – reče.

Tek što je to izgovorio, ponovo se začuje kucanje po prozoru.

Ovaj put bio je Howard Johnson.

— Šerife, htio sam ti dati lovorov vijenac. Zapravo, htio sam ti ga predati, onaj dan kad si došao u grad.

— Hvala i laku noć — reče Bart.

Uzeo je vijenac i zatvorio prozor. Nakon nekoliko trenutaka ponovo se začuje kucanje... Howard Johnson se vratio.

— Naravno — povjerljivo će Howard. — Ako bilo tko nešto upita, reci da si uzeo iz mog dućana.

— Nemaj brige — odgovori Bart i duboko se pokloni.

Bart značajno namigne Jimu. Netko je kucao. Brijač.

— Htio sam se ispričati zbog onog danas. Dodite sutra da vas ošišam i obrijem.

— Hvala i laku noć — mehanički će Bart.

Zatvorio je prozor. Ali opet netko.

— Zapravo, bilo bi najbolje kad biste došli u četiri u jutro

— reče mu brijač. — Tad ću sigurno biti slobodan i učinit ću vam frizuru kakvu god želite.

— Dogovoreno — uzvratila Bart.

Jim je iznenađeno gledao.

— Naglo stječem ugled u ovom gradu — naceri se Bart.

— A za nekih dvadeset godina tako ćeš daleko dogurati da ćeš im usred bijela dana moći slobodno stisnuti ruku. Naravno, ako im dopustiš da prethodno stave rukavice.

— Hajde, sredi se! Večeras ne želim kasniti. Lili von Shtupp otvara salun.

Bart je dohvatio kaput, stesao prašinu s njega i trenutak poslije obojica su bili na ulici.

* * *

Salun je bio prepun kad su Jim i Bart stigli. No svi su se poput snijega topili pred njima. Imali su slobodan put pred sobom, i u svoj toj gužvi stvorio se slobodan stol.

Tek što su sjeli, počela je ceremonija.

— A sada moje dame i gospodo — počeo je svečani uvod — evo djevojke koju ste željno čekali... gospodica Lili von Shtupp!

Salunom se zaori bučan aplauz. Zavjesa se podigla i pojavila se Lili u modrom striptiz kostimu.

— Ah, hvala, hvala, dame i gospodo! A sad bih za vas htjela izvesti svoju poznatu ljubavnu i tragičnu točku, s pjesmom koja se zove: »Umorna sam...«, pjesmom koja je osvojila čitavu Poljsku. A prije toga htjela bih se malo komotnije osjećati, ako to dopustite...

— HURA, KOMOTNIJE, KOMOTNIJE! — grmila je publika.

— Vrlo ste ljubazni — mazno uzvratila Lili. Glas joj je bio baršunast i snen. Zatim je nestala iza zavjese.

Trenutak zatim vratila se na pozornicu. Imala je na sebi minijaturni kostim. Publika je zadivljeno urlala, no ona ih jednim gestom umiri. Svi su se vratili na svoja sjedala i duboko disali.

Lili je milozvučno zacvilila stihove najavljene pjesme:

OVDJE SAM KAO BOŽICA ŽUDNJE,
STAVLJAM MUŠKARCE

NA VATRU,
NOĆ MI JE PUNA BLUD-
NJE,
JUTROM I NOĆU
SVI ME SALIJEĆU,
I ČEKAJU DA KAŽEM
HOĆU!
A TKO DA IH SVE ZADO-
VOLJI,
DA IM UČINI ŽIVOT BO-
LJI?

Njen glas i kretanje iznenada se promijene. Iz nekog čednog stava, ona protrči s pozornice i nestane u gomili svjetine. Trenutak poslije stajala je na jednom stolu.

BOLESNA SAM I
UMORNA
SITA LJUBAVI,
IDU MI NA ŽIVCE
SVI OVI UBAVI...

Lili siđe sa stola. Zaljuljala se bokovima pred nosom Gabbyja Johnsona.

Gabby je zbunjeno mucao. Lili mu je dobacila grudnjak. Gabby je pozelenio...

KULE SU MI OBEĆAVALI...
UVIJEK IZNOVA,
ALI NIŠTA NISU DAVALI!

Dok je prolazila između stolova, jedan kauboj ustane i zgrabi je za grudi ogromnom, dlakavom rukom. Lili ne izgubi prisebnost. Svom snagom opali ga koljenom u najnezgodnije mjesto...

Kauboj bolno jaukne i stropošta se na pod. Ona prekorači zgrčeno tijelo i nastavi pjevati, obilazeći stolove.

ONI SU DOLAZILI I OD-
LAZILI,
OKO MENE PLAZILI,

UVIJEK NA ISTI NAČIN,
MANJKAO IM JE BAR
NEKI ZAČIN!
SAD SAM UMORNA OD
LJUBAVI.
HTJELA BIH ŽIVOT UBA-
VI!

U tom trenutku našla se kraj Bartova i Jimova stola. Nagnula se prema šerifu i gurnula mu ceduljicu u ruku. Zatim se okrenula i otišla prema pozornici.

Muškarci su urlali. Lili je stajala na podiju. Duboko im se klanjala i zahvaljivala na pažnji. Pljesak nije prestajao.

Jim se okrenuo prema Bartu.

— Što piše na cedulji? — znatiželjno upita.

„Želim biti nasamo s tobom. Čekat ću te u svojoj garderobi čim prestane program.“

Pusa. Lili.

* * *

Bart se našao pred Leopoldovim neljubaznim licem.

— Mislim da imam sastanak s gospodicom von Shtupp — reče ljubazno.

Leopold ga je netremice gledao sve dok se nije začuo Lilin glas.

— Leopolde, pomози gospodinu da skine kaput.

Bart se pobjedonosno naceri i pruži Leopoldu šešir. Ovaj ga prebaci u drvenu ruku. Jadni šešir doživi sudbinu prethodnih stvari što su završile u Leopoldovoj destruktivnoj drvenoj ruci. Leopold se zatim brzo okrene na peti i otvori vrata garderobe.

Bart ude.

— Sviđa mi se ovaj šešir — promrmlja Leopold samom sebi.

Bart slegne ramenima i krene prema Lili. Duboko joj se pokloni i pruži jednu crvenu ružu.

— Za tebe — reče.

Lili se koketno nasmiješi.

— Oooo, crvena ruža... kako romantično. Izvolite sjesti, šerife.

Bart odmjeri Lili od glave do pete. Zatim sjedne.

— Hvala — reče.

— Ne ljuti se što ću na trenutak ustati. Moram se presvući. Ne osjećam se najbolje u ovo-me... — mazno će Lili.

Nestala je iza zavjese u uglu sobe. Bart je razmišljao kako se uopće može raskomotiti kad na sebi ima samo milimetar strip-tiz kostima.

— I ti se raskomoti — dovikne mu ona iza zavjese. — Osjećaj se kao kod kuće. Odloži opasač i taj teret na njemu.

Lili se pojavi iza zavjese. Umjesto zlatnog, sada je imala srebrni kostim.

— Osjećam se tako svježe — reče. — Ali peku me oči. Ovdje ima previše svjetla.

Ona se priljubi uz Barta i pruži ruku prema svjetiljki. Trenutak poslije bili su u potpunom mraku.

Zar ne da je ovako bolje? — upita ga.

— Dakako — potvrdi Bart. — Svjetlo nas ne zanima.

Nastala je mrtvačka tišina, a tada se na vratima začuje naglo lupanje.

— Oprosti — reče Lili. — Vraćam se za minutu. Zapamti gdje smo stali...

Pošla je prema vratima, otvorila ih i pogledala na hodnik. Tamo je stajao Hedley Lamarr.

— Kako ide? — prošapta advokat.

— Mekan je da mekši ne može biti — reče Lili. — Do jutra bit će moj rob.

— Fantastično — protrlja ruke Lamarr.

Lili zatvori vrata. Hedley Lamarr ja otišao niz hodnik.

Bart je čekao na kauču. Osjećao ju je u prstima dok je dolazila.

— Gdje si, tigriću... ne vidim te... Imam puno toga s tobom razgovarati...

Bacila se na njega.

— Zanima me... moram saznati... ovaj... oooooo.....

— Oprosti — reče Bart, pokušavajući biti vrlo fin i taktičan.

— Ne želim kritizirati tvoju tehniku, no mislim da će mi rame biti sutra u zavojima ako ovako nastaviš.

* * *

Bart se polako oblačio. Navukao je čizme i stavio noge na niski stolić pored kauča. Lili je nalijevala kave u šalicu.

— Može još jedan schnitzen-gruber? — upita Lili.

— Ne hvala, maco. Petnaest je moja mjera u schnitzengruberu. Sad je dosta.

— Dobro, onda... — nagnula se nad njim i tiho šapnula u uho. Imala je još jedan prijedlog.

— Hej, maco — pobuni se Bart. — Pa nisam seksualni manijak.

Popio je kavu i ustao.

— Osim toga, već kasnim. Još me čekaju važni poslovi.

Lili zadrhta. Oči joj bijesno planu. Pokušavajući da zadrži mirnoću glasa, uzdahne:

— Mogu li te poslije vidjeti?

— Ne znam — odgovori Bart. Sve ovisi o tome da li ću se na-

šopati dovoljnom količinom E vitamina.

Kad je otvorio vrata i pokušao izaći, Lili izgubi osjećaj samokontrole i u jednom skoku baci se na pod. Prije nego što Bart uspije izaći, ona ga snažno šćepa za nogu.

– Ne, šerife, ne idi! Molim te, ne ostavljaj me! Ne smiješ sada otići! Trebam te! Bez tebe neću moći preživjeti ni jedan jedini dan. Nikad dosad nisam srela nekog poput tebe.

– Molim te – otresito će Bart. – Ne pravi ovdje njemačke spektakle. Meni ne trebaju.

* * *

– Dakle? – upitno će Jim kad na vratima spazi Barta. – Ako ništa drugo, sreden ti je šešir. A to je dovoljno. Ili se možda varam? Ima li još što novog?

Bart skine šešir i pažljivo ga pogleda.

– Nisam siguran, no mislim da sam izmislio pornografiju.

Bart nemoćno sjedne na stolicu.

– A što se za to vrijeme događalo u neporočnom svijetu?

– Loše vijesti. Dobio si nekakav nalog da Monga pustiš na slobodu. Pogledaj.

Izvukao je iz ladice komad papira i pružio ga Bartu.

– Potpis Hedleya Lamarra.

Bart se namršti.

– Hedley Lamarr, ha? Zašto bi Lamarr vodio brigu o sudbini Monga? Nešto tu nije u redu!

Bart baci pogled prema nemandi u lancima, a zatim opet na papir u svojoj ruci, pokušavajući riješiti zagonetku.

– Bilo kako bilo, to je dokument. Potpisan. Valjan. Možda

bi zbilja trebalo da ga oslobodimo.

Mongo je hroptao u lancima. Nije bio svjestan kakve je sve zabune izazvao svojom pojavom. Bart uzdahne i donese kantu vode. Sali je divu na glavu. Ovaj se strese i otvori oči.

– Doručak, ha?

Dobio je sok od naranče, kruh i kavu i... rođendanski kolač.

– Danas ti je rođendan, ej?

Mongo-zijevne i protegne se. Lanci su polako pucali.

– Dobro Mongo, slobodan si – reče šerif. – Sad možeš izaći. Ali tiho, što možeš tiše. I brzo. Nema potrebe za ceremonije. Ne moraš iz zahvalnosti porazbijati glave desetorici.

Mongo svom snagom tresne na pod ćelije.

– Ne! Mongo će ostati!

– Hej, čovječe, ustaj i odlazi odavde! – zapovijedi Bart. – Slobodan si.

Mongo je strpljivo sjedio. Odlučno je gledao šerifa.

– Mongo će ostati sa šerifom Bart. Bart je prvi čovjek koji je prešao Monga. Zaljubljen sam u šerifa. Šerif je strašan.

Jim zapanjeno podigne obrve.

– Bolje pripazi na sebe, Barte. Vjerujem da te Mongo počinje obožavati.

– Bvvvaaahhhh. Mongo je iskren.

– Naravno, Mongo. Možeš ostati – reče Bart. – Drago mi je što si sa mnom.

Uzeo je dokument i pažljivo ga čitao.

– Hej, Mongo – reče mu – ti možda znaš. Što to Hedley smjera u svojim prijavim igrama i potkopavanjima maloga

grada kao što je Rock Ridge?

— Ne znam ništa sigurno — reče Mongo. — Ali ima veze tamo gdje ide vlak.

— Nije mi baš jasno, Mongo — reče Bart više za sebe. — A što se tiče Lamarra, gdje prolazi vlak?

— Mongo ne zna — odgovori. — Mongo je samo upleten u igre. Koriste Monga za sebe, kako im se prohtije.

— Hu-hu... — zamisli se Bart. — Možda je upravo sad pravi trenutak da malo pronjuškamo okolo. Da vidimo na kojem mjestu grade željeznicu. Možda će to nešto otkriti!

Jim je buljio u Barta. Izgledao je na smrt preplašen. Pokušavao je govoriti, ali je bio toliko uzbuđen da nije mogao izgovoriti nijednu riječ. Trebalo je nekoliko minuta da se sredi.

— Da, da. Malo njuškanja i puno ludosti. Ti si ludi Crnac, koji svakim danom sve više gubi osjećaj za mjeru! Ne mogu te razumjeti, ne shvaćam što želiš, Barte? Tvoji su potezi samoubilački. Ponašaš se kao... kao... kao... šerif.

Bart mu pride vrlo blizu. Gledao ga je ravno u oči.

— Po zvijezdi koju šerif nosi, to i jesam — odgovori.

Jim je zanijemio. Uplašeno je buljio u Barta.

— Hajde — reče Bart uzimajući pištolj. Krenuo je prema vratima. Jim je poslušno uzeo oružje i krenuo za njim. Drugog izlaza nije imao. Bio je opčinjen Bartovom odlučnošću i tvrdoglavošću.

— Crnački poslanik — doda. Mongo poviče za njima. Bunio se što ostaje sâm.

— A ručak za Monga?

— Kočija iz Jume bit će tu u dva i četvrt. Pojedi oba konja — reče Bart.

VIII

Bart i Jim su se približavali željezničkom kampu. Sunce je žestoko peklo. Radnici su se kupali u vlastitom znoju. Nadglednici su strogo pazili da ne propuste nijednu sekundu. Nemilosrdno su se derali goneći ih da neprestano rade. Čuli su se njihovi prodorni glasovi, vikanje i često pucketanje biča.

Charlie je za trenutak odložio lopatu. Krenuo je prema bačvi s vodom. Kad je lončić primakao ustima, pogled mu je odlutao u daljinu. Na obzorju je zamijetio dvije figure kako se brzo približavaju kampu. Nije vjerovao svojim očima. Lončić mu je od iznenađenja ispao iz ruku.

— Ne mogu vjerovati — tiho reče. — To je nemoguće. Valjda je u pitanju neko čudo?

Ponovo je zagrabio vode i isplahnuo lice. Dobro je protrljao oči. Pogledao je ne vjerujući svojim očima! Ništa se nije promijenilo. Na konju je jahao čovjek u šerifovskom odijelu. Bio je to Bart. Uz njega još jedan.

— Dakle, bit će skoro...

Charlie nikad nije završavao rečenicu. Započeo bi misao i ostavio je na pola. Uostalom, njemu je bilo jasno što želi reći te nije imao potrebe gubiti vrijeme na nekorisnom ponavljanju.

Raširenih ruku potrčao je prerijom. Njegovoj radosti nije bilo kraja.

— Barte! Barte! — vikao je.

Bart je stao i sjahao s konja. Pružio je ruke da pozdravi Charlieja. Charlie se zaletio u

njega. Počeli su mahnito plesati od sreće sve dok nisu pali na zemlju.

— Ti zločo od Crnca! — vikao je Charlie. — Svi pričaju da si odavno mrtav. Obješen. Davno.

— Imaju pravo — udari ga Bart u rebra.

— Stani! Ne zafrkavaj se! Gdje si našao tu značku? Jesi li je dobio u salunskoj tučnjavi? Bolje bi ti bilo da si zaradio mjehur od sapunice. Ludo bismo se zabavljali, ti nesprenjakoviću.

— Mladiću, polako! Sredi se! Imaj na umu da razgovaraš sa šerifom Rock Ridgea. A to nije za izrugivanje.

Charlie je zabezeknuto gledao.

— Barte... nemoj se šaliti... Rock Ridge? Jesi li lud? Hej, pa kroz Rock Ridge prolazi željeznica, ako se ne varam? To je to, ha, šerife?

— Zar ti to ne govori dovoljno? — reče Jim.

— Tko je ovaj? — upita Charlie i tek sada spazi Jima.

— Ne brini za njega — reče Bart. — To je Jim, moj prijatelj. Pouzdan je i hladnokrvan.

Jim sklizne sa sedla. Charlie mu pride i odmjeri ga od glave do pete. Potom se namršti, uozbilji i trenutak ostane nepomično stajati. Pruži mu obje ruke i pozdravi ga.

— Dobro, prijatelju — reče.

— Imaš pravo — potvrdi Jim.

Jednim stiskom ruke obojica su shvatili da su »svoji«.

U kampu je vladala stroga disciplina. Ali kad se pojavio jedan koji je davno proglašen mrtvim, nastala je sveopća gužva. Svi su prestali raditi. U Barta su gledali kao u čudo. Veselje je bi-

lo beskrajno. Svi su se radnici sjatili oko njega, Crnci, Irci i Kinezi. Pozdravljali su ga, vriskali i skakali.

— Hej, momci! Poštedite brata. Raznijet ćete ga u sto komadića ako tako nastavite! — vikao je Charlie. — Priberite se, momci, postao je nježan i osjetljiv otkako se ne druži s nama.

Jedan po jedan radnici su odlagali alat i dolazili do Barta. Oko njega se stvarao neprobojan krug ljudi. Vijest se brzo proširila kampom. Gotovo svi su prestali raditi. Svatko je htio stisnuti Bartovu ruku, potapšati ga po ramenima, čestitati mu i poželjeti puno sreće ubuduće.

U jednom trenutku gomila se počela razilaziti. Pojavio se visok i dobro obučan čovjek. Probijao se prema dvojici pridošlica.

— Čini mi se kao da dolazi.... Toni Martin — reče Jim.

Toni se rukovao s Bartom, a zatim se okrenuo prema radnicima i rekao:

— Zar ne shvaćate što ovo znači? Pogledajte... zvijezda na košulji Crnca. Ovo je strašan korak naprijed. I ne samo za njega već za sve nas: crne, žute, bijele... Svi ćemo jednog dana biti isti, radit ćemo kao braća, rame uz rame, bez obzira na boju kože, bez potcjenjivanja i omalovažavanja rada!

Učinilo se kao da je zasvirao ogromni simfonijski orkestar. Tony je iz sve snage zapjevao. Ostali radnici skladno su ga pratili.

Iznenada se Taggart pojavio na konju zajedno sa svojom pratnjom.

— Sto mu vragova! Što se ovdje događa? — zagrmio je. —

Vrati se na svoje mjesto, Martine.

Radnici su nevoljko počeli odlaziti na svoja mjesta. Taggart je prišao sasvim blizu Bartu.

— Za ime boga! — zaurao je. — Zar to nije Crnac što me je opalio po leđima svojom lopatom? I koga vruga sad izigravaš s tom zvijezdom na košulji, mladiću?

Bartov glas je bio mrtvački hladan i miran.

— Pazi što govoriš, žutokljunče! A to »mladiću« objesi sebi za... Razgovaraš sa šerifom Rock Ridgea.

Taggart ustukne. Lice mu je postalo mrtvački blijedo, zatim crveno, ružičasto, ljubičasto i na kraju zeleno. Da je u tom trenutku netko imao kist, mogao je za dvije klase preći Michelangela! Tijelo mu je nemoćno klonulo u sedlu. Nepomično je sjedio. Kad je napokon progovorio, glas mu je zvučao prazno i porazno:

— Dakle, tako je to? Ovdje pljućkamo krv i tratimo vrijeme trudeći se da očistimo zapad od Indijanaca, a zašto? Da bi na mjesto šerifa stavili čovjeka koji je još crniji od Indijanaca — da zlo bude gore, čistog crnca! Krasno! Dakle, do te mjere sam šokiran da...

— Oprostite, gospodine Taggart — bojažljivo će Lyle. — Meni je zaista mrsko što vas vidim u tako groznom raspoloženju. Imam ideju. Zašto ne bih ja s momcima malo polio Crnca vrućim olovom? Blijed je, nismo ga navikli takvog vidjeti. A vi ćete se možda bolje osjećati.

— Mogao bih i pomoći — odgovori Taggart.

— U redu, obaviti ćemo to začas. Momci, spremni? Kad izbrojim do tri, startamo, jasno?

— Da sam na tvom mjestu, ne bih to učinio.

Glas je bio miran i prijeteći. Na pola puta prema oružju, ruke prisutnih ostale su kao smrznute.

Bio je to Jim. Izgledao je poput ruševine od čovjeka. Bio je uvaljan u sedlo, dok su mu noge mirno počivale na konjskom vratu. Ruke je prekrizio a preko očiju navukao sombrero.

— Ne obraćajte pažnju na njega, momci! — dovikne Lyle.

— Ovaj više ne može ni pridržati pušku a kamoli što drugo. Jeste li spremni? Kad nabrojim do tri. Dakle, jedan... dva... tri!

U tom trenutku odjekne pucnjava. Bart obriše blato s lica.

Lyleova kohorta je preplašeno i iznenađeno zurila u zakrvavljene i raznesene ruke. Puške su im popadale na zemlju. Razmjenjivali su zbunjene poglede i ne vjerujući tresli glavom.

— Što se dogodilo?

— Ne znam. Valjda čudo.

— Čudo? Kakvo čudo? Šališ se. Nije se ni pomaknuo. Nisam vidio ni da je okom trepnuo. Jesi li ti što vidio?

— Ništa nisam vidio.

— Ne?... pogledaj!

Jedan od razbojničke bande pruži ono što je ostalo od njegove ruke i pokaže prema Jimu. Iznad opasača s revolverima izvijao se tračak bijelog dima.

Jim je još sjedio prekrivenih ruku, udobno uvaljen u sedlo, s nogama na vratu konja. Lijeno se cerekao ispod svog sombrera.

Radnici su spontano uzdah-
nuli, a zatim je uslijedio dug
pljesak. Ushićeno su bacali u
zrak šešire i marame pozdrav-
ljajući Jima.

Bart podigne pušku i uperi je
u Taggarta i njegovu pratnju.

— A što je s vama, momci?
Suviše ste tihi u ovom trenutku,
sretnom za sve nas! Sad da ču-
jem muški aplauz za Waco Ki-
da!

Taggartovi su ljudi pljeskali
dugo i bolno.

IX

Pljus!

Lili von Shtupp je užasnuto
gledala. Razrogačeno je buljila
u Hedleya Lamarra. Trebalo joj
je nekoliko minuta da dođe k
sebi nakon grube pljuske. Tag-
gart je u ovom prizoru bio sret-
ni promatrač. Zabavljalo ga je
ono što se događalo u nepo-
srednoj blizini. Jednim je okom
pazio na Leopolda. Bespomoćni
sluga nije mogao zaštititi Lili.
Stajao je zavezan uza zid. S dru-
ge strane zida ležala je njegova
drvena ruka.

— Tako, dakle? — reče Hed-
ley Lamarr. Lice mu je podrhta-
valo od bijesa. — Prilično dugo
sam bio milosrdni brat. Sad je
toga dosta. Trenutak je da se
počnem ozbiljno ponašati. Svi
su moji planovi poremećeni.
Umjesto da odu, ljudi su se po-
čeli slagati i malo pomalo pri-
hvaćati šerifa.

— Neke stvari priznaj samom
sebi — nasmije mu se Lili u lice.
— On je pravi muškarac u us-
poredbi s tobom. Ja to znam. Bit
će ti potrebna čitava armija da
ga uništiš. S tobom je gotovo. Ti
si fertig! Fertig! Fahrlumped!
Ferucht!

— Zavežite, prostaci! — zaur-
la Lamarr.

Trenutak zatim lice mu se ra-
zvedri. Lili ga je nadahnula svo-
jim ruganjem.

— Čekaj malo. Armija! Na-
ravno. Armija, Taggarte!

— Da, gospodine?

— Odlučio sam izvesti pot-
hvat koji će Rock Ridge spraviti
sa zemljom.

— Što želite od mene, gospo-
dine? Što da učinim?

— Želim da obideš čitav Za-
pad i da mi prikupiš armiju
naoružanih otpadnika. Želim:

kradljivce stoke, koljače, ubo-
jice, plaćene ubojice, nitkove,
bandite, boksače, pljačkaše,
drumske razbojнике, neznalice,
povodljivce, izdajnike, pedere,
obijače banaka, pljačkaše že-
ljeznica, konjokradice.

— To si ti rekao, šefe — za-
ključi Taggart. — I tako neka
bude. Krećem!

Bart i Jim su se trijumfalno
vratili u Rock Ridge. Dočekale
su ih vijesti o uroti. Otkrili su je
jednim pogledom. Svi su se pa-
kovali i spremali da odu iz gra-
da.

— Zbogom, šerife — reče Ho-
ward Johnson. — Drago mi je
što smo se upoznali.

— Čekaj! Što se to događa ov-
dje? Kamo svi idu? Pa, ljudi, to
je najveća glupost koju ste mo-
gli učiniti!

— Ne znamo i nije nas briga.
Idemo! Pročitaj ovo — reče Ol-
sen Johnson.

Pružio je Bartu smotani
oglas. Bart skoči s konja i naslo-
nivši se na nj počne čitati:

TRAŽE SE
OKRUTNI RAZBOJNICI,
UBOJICE I NASILNICI ZA
AKCIJU SRAVNAVANJA
ROCK RIDGEA 100 DOLARA
DNEVNO PRIJAVE SLATI
HEDLEYJU LAMARRU
RIJETKO DOBRA PRILIKA ZA
ZARADU!

— Ali ne budite ludi! Zar ne vidite da je to zadnji pokušaj propalog čovjeka!?

— Ne zanima nas da li je prvi ili zadnji. Svega nam je dosta i odlazimo iz ovoga prokletog grada.

— Čekajte trenutak! — molio je Bart. — Dajte mi samo malo vremena... dvadeset i četiri sata. To nije mnogo. Toliko još možete pričekati. Kunem se da ću spasiti vaš grad. Dvadeset i četiri sata, to je sve što tražim od vas. To biste mogli učiniti i najgorem razbojniku, a sad je u pitanju vaš Rock Ridge!

— Dosta nam je šala, šerife — reče Van Johnson.

— Samo dvadeset i četiri sata — uporno je ponavljao Bart.

Johnsonovi su šutjeli.

→ U redu šerife — reče Howard Johnson. — Dvadeset i četiri sata. Ali za to vrijeme nećemo raspakirati stvari.

Jim i Bart su se okrenuli i pojurili prerijom prema željezničkom kampu. Ovaj put zaustavili su se na određenoj udaljenosti, sjahali i tiho povelili konje. Omotali su im kopita tako da ih nitko ne može čuti da dolaze.

Posljednjih stotinjak metara ostavili su konje u zaklonu i puzali po kamenju sve dok se nisu potpuno približili kampu. Sada su mogli neprimjetno gledati što se tamo događa.

Za malim kartaškim stolom sjedili su Lamarr i Taggart. Pred njima su bili dugi redovi ljudi. Bilo ih je toliko da Bart i Jim nisu mogli vidjeti kraj kolone, a kamoli razabrati njihova lica. Ipak su mogli zamisliti da po izgledu odgovaraju tipovima iz Lamarrovog proglasa.

Jedan čovjek upečatljiva lica je prišao stolu. Koža mu je bila puna brazgotina. Lamarr je glasno postavljao pitanja, dok je Taggart ispunjavao formular.

— Kako se zoveš? — pitao je.

— Gospodin Jim.

— Zanimanje?

— Silovanja, pljačke, ubojstva, prepadi i silovanja.

Taggart je značajno podigao pogled.

— Rekao si »silovanja« dva puta. Zašto?

— Zato što mi se silovanja najviše sviđaju.

— Taggart, sviđa mi se stil ovog čovjeka — reče Lamarr. — Potpiši ovdje, prijatelju. Evo tvoje značke!

— Slijedeći! — pozivao je Taggart.

Istupio je čovjek za kojeg je najjednostavnije bilo reći da izgleda sumljivo.

— Ime?

— Kaktus Bob.

— Kvalifikacije?

— Oružana pljačka, recimo...

— Trenutak — prekine ga Lamarr. — Što žvačeš?

Kaktusove oči se panično raskolače.

— Ništa. — promuca.

Lyle mu priđe i snažnim zahvatom ruke razjapi usta. Ispod jezika izvukao je ogromnu masu gume za žvakanje. Stavio ju je na stol ispred Hedleyja La-

marra. Ovaj skoči na noge i počne drhtati od bijesa.

— Žvačeš gumu, ha? — pokušao on zadržati miran glas. — I to toliko mnogo da bi za sve redove bilo dovoljno, ha?

— Ja... ja... ja... nisam mislio da će biti tako puno... ja sam mislio da...

— Pruži ruke! Ispravi se! — naredi Lamarr. Razbojnik ga pokorno poslušao.

Taggart iz rukava izvuče pištolj i u sekundi mu ispali metak pravo u srce. U blizini se stvori nekoliko Taggartovih ljudi i istog trenutka odvuku leš u stranu. Lamarr je mirno sjedio. Na licu mu je poigravao osmijeh zadovoljstva.

— Nadam se — reče ostalim razbojnicima — da će ovo biti dobra lekcija za ostale. Disciplina mora postojati!

Ljudi su počeli pljučkati iz usta duhan, žvakaće i sve ostalo što im se nepredviđeno zateklo pod jezikom.

— Moramo prići bliže — reče Bart. — Hm... ali da mi je znati kako?

— Trenutak! Mislim da sam shvatio! — reče Jim. — Ti ostani tu gdje jesi.

Dva bijela Ku-Klux-Klanovca su se kroz stijenje probijala prema kampu. Na njihovim leđima je krupnim slovima pisalo:

DOBAR DAN!

Jim istupi pred njih i mahne im da stanu.

— Hej, momci, pogledajte što sam ulovio!

Poput pileta, uhvatio je Barta i podigao ga za ovratnik.

— Bože moj, smiluj se! — cvilio je Bart. — Ja sam tek jadni Crnac s plantaža. Mučim se,

umirem. Nikom ne želim zlo. Pustite me! Do sada sam čupkao pamuk i više ne tražim od života — samo još da se oženim rasnom bjelkinjom.

— Čuj ga! — poviče jedan kukluksovac.

— Pridi bliže — reče Jim. — Pokazat ću ti kraći put prema kampu.

— Ne znam kako da ti zahvalim, stranče — reče kukluksovac penjući se stijenama.

— Hajde, Barte, imamo ih!

Ovoj dvojici nikad neće biti jasno što se dogodilo. Nekoliko slijedećih minuta čulo se muljanje i stenjanje, nakon kojeg je uslijedio Jimov komentar:

— Dobro, Barte, dobro smo ih! A sad pokret!

— Jime, ne zaboravi da se moramo spustiti dolje da vidimo što je novo kod Lamarra.

— Barte, ne brini previše oko ovog...

— Hej, Jime, ne pretjeruj! Ne možeš ići tako daleko! Bolit će ga ako mu kaktus prilijepiš za stražnjicu...

— Barte! Hej, Barte, pa zar si to morao?

Bart se uspravio. Preko glave je namjestio bijelu kukuljicu i okrenuo se prema Jimu. Ovaj je već bio kompletno obučen u kuklusovsku uniformu.

— Morao sam — odgovori Bart sanjivim glasom.

Trenutak zatim probijali su se prema zbornom mjestu i stali u red s ostalima. Čekali su svoju prijavu. Ispred njih je stajao krezubi bandit, zvan Meksikanac.

— Budi spreman za napad na Rock Ridge, sutra u podne — objašnjavao je Lamarr.

Bart zabilježi informaciju na rukavu košulje.

– Taggart, uzmi ovom podatke, uvedi ga u knjigu i daj mu značku – reče Lamarr.

Značku? Kakvu to značku?

– Ne treba ništa – procijedi bandit gazeći nogom šerifovsku značku.

Bart i Jim nisu više imali vremena.

Lyleva ruka dogradi značku, gotovo otrgne pola Bartovog rukava i povuče ga pred Hedleyja Lamarra.

– Ime?

– Er... Billy Lee Willie Stonewall Sherman.

– Zanimanje?

– Koljač stoke.

– To nije osobit kriminal.

– Hmmm...

– No dobro. Razlikuje se od ostalih zanimanja. Odlično. Potpiši ovdje.

Taggart mu pruži olovku, a kad ovaj pomakne ruku da je dohvati, sklizne mu rukav s ogrtača i otkrije tamnu put njegove kože.

Jim to zamijeti gotovo u stotinki sekunde. Isto je bilo s Bartom, Taggartom, Lyleom i Lamarrom.

– Mogao si se oprati, Willie Lee. Koliko puta moram ponavljati da se čađ skine kad spaljujete križeve.

Bartovu čađ ne bi bilo jednostavno oprati. Lyle naglo povuče kukuljicu s njegovog lica. Ruka mu ostane u zraku.

Bart se duboko nakloni i raširi ruke kao da će sve izljubiti. Jim zaplješće.

Pothvat je uspio. Banditi su zapanjeno gledali. I oni su zapljeskali. Jim s Taggartovog stola dohvati trubu i zasvira.

– A sada – najavi Bart – Vidjet ćete moj slijedeći pothvat.

Taggartovi ljudi su grabili prema svojim konjima.

– Hej, momci! Jest li poludjeli! – dozivao je. – Vratite se, sredit ćemo ovu dvojicu.

Hedley Lamarr je gledao bljed, a ne vjerujući svojim očima.

– Mrzim njegov prostački jezik – promrmljao je.

– Charlie!

Radnik je mumlja u snu i hrkao.

– Tko? Koji? – trgnuo se iz sna.

Ruka ga potapša po ramenima, a Charlie još u polusvjesnom stanju počne urlikati iz petnih žila.

Tkoooooooooooo!

Jedna mu ruka u tom trenutku čvrsto začepi usta. On se počne otimati, ali tada začuje poznati glas.

– Charlie... ne boj se... to sam ja, Bart. – Bart mu polako oslobodi usta. – Vrlo dobro a sad lijepo pozdravi prijatelja.

– Hej, ti...

– Tako, to je već nalik na pozdrav – reče Bart i ponovo mu začepi usta. – A sad dobro poslušaj što ću ti reći! Važno je, ne propusti nijednu riječ. Moraš sakupiti svoju braću i donijeti na hrpu šatorska platna, čavle, daske, boje i dočekati me na tri milje istočno od Rock Ridgea. Jasno?

Charlie klimne glavom.

– Odlično. Sad pozdravi prijatelja.

Bart makne ruku s njegovih usta.

– Dovidjenja! – reče Charlie.

– Pravi se momak, vidiš! Odlično. A sad ponovo legni i od-

maraj se desetak minuta dok ja ne odem.

Bart se na prstima udalji iz kampa. Ubrzo je poput crnog duha galopirao preko prerije oblivene sjajnom mjesecinom. Put ga je vodio prema Rock Ridgeu.

Charlie se šuljao po kampu i budio prijatelje, jednog po jednog. Činio je isto što i Bart: zatvarao im usta i na uho tiho prenosio poruku. Uskoro su svi bili na nogama i u tišini napuštali kamp. Charlie je s još dvojicom izvodio konje iz korala, dok je skupina Iraca gurala vagon sa svim potrebnim stvarima.

Kad su bili dovoljno daleko od kampa da ih više nisu mogli čuti, upregli su konje i nastavili put.

Kolona koju su činili svi stanovnici Rock Ridgea kretala se tiho i začudeno. Čulo se samo drndanje vagona. Da li su ljudi prekršili obećanje što su ga dali Bartu? Dakako da nisu.

Na čelu kolone jahao je Bart, brzo i gotovo nečujno.

— Podmaži malo taj kotač, Howarde — reče Bart. — To čudo možeš čuti na dvadeset milja.

— Šerife, svaka ti čast, ali ovo što radiš... Ne znam, izvukao si iz kreveta cijeli grad i sâm bog zna kud nas vodiš i zašto nas vodiš!

Howard Johnson je pokušavao djelovati smireno, no glas mu je bio napet i uznemiren.

— Ostaje vam da mi do daljeg vjerujete — odgovori Bart.

— Građevinski posao usred noći? — mumljao je Howard Jonson. Tik uz njega jahao je Van Johnson.

— Nema to nikakve veze ni smisla.

— Vrlo dobro, momci — oglašise Bart. — Sad možete prestati s jadikovkama. Upravo smo stigli!

— Stigli? Kamo smo stigli? — upita doktor Johnson i začudeno pogleda oko sebe.

Bart pročisti grlo i obrati se građanima.

— Znam da vas je sve ovo zbunilo — počeo je. — Pitate se zašto vas je ovaj ludak doveo ovamo usred noći.

— Moram priznati da ne vidim ni prsta pred nosom — reče doktor Johnson.

— Dakle, poslušajte! Prije nego što svane novi dan, na ovom mjestu sagradit ćemo grad koji mora biti čista kopija Rock Ridgea. Svaka kuća, svaki dućan, stablo ispred njega mora biti isto. A kad se sutradan pojavi Hedley Lamarr sa svojom razbojničkom vojskom, napast će pogrešno mjesto u pogrešno vrijeme, dok ćemo mi čekati da obavi svoj posao.

— Šerife, kako to možemo izvesti? — upita Van Johnson. — Nemamo ni ljudi ni vremena.

— Nemate pravo — odgovori šerif. — A evo zašto!

Okrenuo se i rukom dao znak. Johnsonovi nisu imali vremena da se snađu. Sa svijetiljkama su nagnuli sa svih strana radnici, a za njima i vagoni s robom.

— Hej, Barte! zaori glas, a trenutak poslije pojave se Jim i Charlie. Za njima su slijedila

kola puna građevinskog materijala.

— Ovo su radnici sa željeznice — reče Bart. — pristali su da nam pomognu da sagradimo lažni grad i spasimo Rock Ridge, za našu djecu i djecu naše djece. Zauzvrat oni žele malo zemlje, svoje vlasništvo, na kojem će izgraditi svoje domove. Što kažete na to?

Ljudi su se pogledavali.

— Ja ne znam — reče Van. — Prava je stvar da će djeca naše djece, kao što si rekao, biti njihove djece djece.

Bart je bio miran. Naslonio se na kola i čekao dok se ljudi ne srede.

Na kraju je istupio Olsen Johnson. Ruke su mu drhtale.

— U redu — reče. — Dat ćemo nešto zemlje Crncima. Ali ne dolazi u obzir da damo i Ir-cima. Dakle?

Charlie progunda neku nejasnu psovku.

— To nikako — reče Bart.

Olsen Johnson slegne ramenima i vrati se ponovno na diskusiju. Trenutak poslije zadere se:

— Ah, prerijska govna, svi ćete dobiti zemlju!

— To je pravi, veliki duh ove zemlje. Okej, svi na posao! — zagrmi Bart.

Pastor se ponudi da na brzinu dade blagoslov:

— Bože, daj nam snage da ovo izvedemo noćas ili smo gotovi zauvijek.

Rame uz rame, svi su se prihvatili posla: djeca, žene, starci, radnici... bez obzira na boju kože.

* * *

Kad su se prvi zraci sunca

počeli probijati na obzorju, Rock Ridge je bio gotov.

— Hajde, zakorači, gotovo je — reče Bart Olsenu, koji je upravo zabijao posljednji čavao.

— Odlično! — vikao je Olsen.

Svi su skakali od sreće. Rock Ridge bio je rukom napravljen za jednu noć, i do sitnice je nalikovao na pravi. Sve je bilo na svom mjestu, crkva, škola, salun. Sve...

— Trenutak — reče Bart. — Nemojmo se prerano veseliti, u neprilici smo.

Svi se okrenuše prema Bartu.

— Zaboravili smo jedan mali detalj.

— Što želiš reći? — plane Howard Johnson. — Ništa ne manjka. Sve je na svom mjestu, do posljednje sitnice.

Okrene se i ponosno pokaže rukom prema zajedničkom djelu, a tada svi shvate da Bart ima pravo...

— Dobri bože! — reče Olsen Johnson. — Grad bez ljudi!

— Primjedba ti je na mjestu — doda Bart.

— Ne brinite — umiješa se Van. — Pa mi smo ljudi. Zašto ne bismo ostali sve dok ne dođu one ubojice, a tada..?

Van ušuti. Osjetio je kako ga svi preneraženo gledaju.

— Ništa niste čuli, ništa nisam rekao — završi misao.

— Slušajte — reče Bart. — To i nije problem. Napravili smo izvrsnu kopiju Rock Ridgea. A sad nam preostaje da napravimo isto tako savršene naše kopije.

— Ali oni će biti ovdje za pola sata! — usprotivi se Howard.

— Točno. Moramo požuriti. Howarde, izaberi skupinu i poč-

ni praviti lutke! Jim i Charlie neka uzmu desetak ljudi sa sobom i za mnom! Pala mi je na um fantastična ideja kako da ih zadržimo.

* * *

Hedley Lamarr se penjao na govornicu. Tik uz platformu stajala je beskrajna horda razbojnika.

— Ljudi! — počeo je Lamarr. — Pred vama je križarska vojna, što će dati pečat moralu i krštenju Zapada. Svi stavljate na kocku život, a ja svoje veliko djelo. Molim da sada svi podignete šesire i položite zakletvu.

Banda poslušaj.

— Ja...

— Ja... se kunem... na vjernost Hedleyju Lamarru...

Ljudi su u horu ponavljali.

— i zlu za koje se on bori...

— A sad svi na konje i pokret!

Divlja je horda poput vihora pojurila prerijom.

— Vrlo dobro, stavi točno ovdje — reče Bart Jimu i Charlieju. Oni su s nekoliko konja vukli na kotačima ogroman svod.

Na njemu je krupnim slovima pisalo:

DOBRO DOŠLI U PROLAZ
GUVERNERA WILLIAMA J. LE
PETOMANE

PROLAZ SE PLAĆA

DESET CENTI

U ZLATNICIMA

— Tako je, sad brišite odavde! Brzo postavimo nekoliko lutaka!

U međuvremenu je Taggart dojurio sa svojom hordom. Iznenadeno je stao.

— Petomaneov prolaz! Ma koja je to glupost! Lyle, vrati se u grad i donesi vreću metalnog novca.

— Razumijem, gospodine — reče on i smjesta ode.

Howard Johnson je sa svojim ljudima završavao lutke upravo kad je Bart dojurio u lažni Rock Ridge. Da bi što brže prevezli kutije s »ljudima«, upregnuli su Monga umjesto konja. Svaki je građanin imao svoj duplikat.

— Gdje je Mongo? — pitao je div. — Gdje je Mongo?

Na kraju je u dnu ogromnog sanduka pronašao sebi najdražu lutku. Bacio se na nju i strasno je zagrlio.

— Auuu... Mongo — mumljao je ganuto.

Bart ga je pustio da uživa nekoliko trenutaka, a zatim ga lagano potapšao po ramenima.

— Idemo, Mongo. Nauživat ćeš se poslije. Sad se požurimo da svaka lutka bude na svom mjestu.

Jedna za drugom lutke su nalazile svoja prava mjesta, u dućanima, ispred kuća. Djeca su bila u školi, nekoliko ljudi u salunu, a pastor je u svojoj mantiji stajao ispred crkve.

Dok su se građani zabavljali lutkama, Bart, Jim i Charlie su stavljali dinamit ispred svake zgrade. Kad je sve bilo gotovo, Bart je poveo ljude iz grada. Jahali su prema brdima.

* * *

Lyle se vratio s vrećom novca. Podijelio je svima po pregršt sitniša. Taggart je gledao kako se ljudi guraju da bi dobili svoj dio. Ovaj ga je kaos činio očajnim.

— Požurite, sto mu vragova! — vikao je. — Ovako nikad nećemo stići u Rock Ridge. Uzmite novac, govna! A što vi idioti ra-

de s tim sakupljenim centima?
To bih htio saznati!

* * *

Jim i Bart su dalekozorom pratili što se događa. Kolona je krenula nadsvodenim prolazom. Kad je i posljednji novčić bio ubačen, začuo se metalni »bing« i Taggart je povikao:

– U redu, momci! Krećemo!

– Prolaze – prošapta Jim.

– Vrlo dobro – doda Bart i podigne ručku detonatora. – Imamo još dvije minute.

Lamarrova horda je bučno jurila prema lažnom Rock Ridgeu. Vriskali su luđački, u stilu osvajačkog pohoda.

Bart, Jim, Howard, doktor Samuel, Van, Olsen i Lili su pažljivo promatrali s vrha stijene.

– Uspjeli smo svi su ušli u grad – reče Jim, prateći dalekozorom.

– Začepite uši! – najavi Bart.

– Sad će zagrmiti! – I Bart povuče ručku.

Jedan za drugim polako su micala ruke s ušiju. Ništa se nije dogodilo. Lili prva prekine tišinu. Dakako, nije to bila prava tišina jer se i dalje čula vriska razuzdanih razbojnika.

– Žica je prekinuta – reče ona, pokazujući prema žici.

– Što je rekla? – upita Charlie čovjeka koji je stajao uz nje. Bio je to Gabby Johnson.

Ovaj je hladnokrvno ponovio svoju beskrajno dugu životnu psovku, koju ionako nitko nije mogao dešifrirati.

– Što reče? – upita Charlie Barta.

– Žica je prekinuta.

– Što ćemo s njom? – upita Van Johnson. U njegovom glasu već se osjećala panika.

– Od ovog časa na dalje svake sekunde mogu otkriti naš trik.

– Hmmmmmm – Bart je razmišljao. – Jim, prijatelju dragi, da li misliš da bi mogao odavde opaliti točno u eksploziv? – upita.

Jimova ruka lagano krene prema opasaču.

– Što? Jesi li poludio? – zalcvili Van Johnson. Tko bi živ mogao tako nešto učiniti! Pa to je daleko odavde. To zaboravite!

– Mmmmm... mmmm. Pokušat ćemo – reče Jim i pokušava nanišaniti. Trenutak poslije povuče okidač.

* * *

– Lyle, Lyle! – vikao je Taggart.

Ovaj se u trenutku stvori pred njim.

– Što je, šefe? – upita.

– Pa ovo je lažni grad, sto mu gromova! Dobro su nas nasanjkali! Sakupi ljude i požurimo smjesta u pravi Rock Ridge.

– Odmah, šefe – poslušno će ovaj.

* * *

– Promašio si – primijeti Howard Johnson,

– Trenutak – reče Jim. Nije se dao zbuniti. – Prilično je daleko. Čak treba vremena da se dojaše do tamo, a kamoli... Samo trenutak.

– Što trenutak?

– Pričekaj trenutak, rekoh...

– Koliko dugo?

– Trenutak, budalo!

* * *

Cijeli je grad odletio u zrak.

– U redu, momci! – vikao je Bart. – Sve je dobro završilo. A

sad pokret! Dokrajčimo ono što je ostalo od razbojničke bande.

Gradani Rock Ridgea doletjeli su do svoga lažnog grada poput gladnih vukova. Taggart je panično dozivao svoje ljude. Pokušavao je spasiti ono što se dalo.

— Slušajte, nitkovi! Saberite se! Ovako nešto se nikad nije dogodilo na Zapadu. Izdržite još malo, sredite se, mi ulazimo u povijest, nitkovi! Razumijete li?! — vikao je ludački.

Pastor Johnson je stao nasred trga. Bio je ureden kao da stoji pred oltarom, u svečanoj odori, s križem na grudima.

— Oprosti im, Bože. Nisu krivi što su nitkovi!

Mahao je križem na sve strane i blagoslivljao ih.

— Oprosti im, gospode...

Jim je dojahao iza ugla i gotovo nagazio na skupinu razbojnika što je sjedila na zemlji. Plakali su poput djece, a kad je u neposrednoj blizini stala Lili i zapjevala svoju melankoličnu pjesmu »Dosta mi je života« svi su zagrcali u suzama...

Jim i Bart su skupljali u krug sve odmetnike.

— Kako napreduješ? — upita Jim Barta.

— Fantastično — odgovori ovaj.

Mongo je uživao. Napokon je dobio priliku da jednim udarcem sređuje deseticu. Nitko ga nije sprečavao da se malo zabavlja.

* * *

Pozornica s koje je dopirala glazba svjetlucala je i blještala čistom djevičanskom bjelinom. Prema njoj su vodile zavojite stube. Činilo se kao da nestaju

visoko u oblacima. Dekoracija je bila u grčkom stilu, sa dvije fontane na svakoj strani. Poredani uz stube, stajali su plesači sa štapovima pozlaćenih vrhova, s bijelim kravatama, u frakovima ustreptali prije svoje velike točke.

Bilo je točno trideset plesača. Pred njima je stajao Buddy Bizarre, na glasu po svojoj proslavljenoj plesnoj trupi.

— Jesu li Fred i Ginger spremni? — pitao je.

— Na mjestima su, gospodine Bizarre.

— Vrlo dobro, momci — reče Buddy. — A sad pokušajmo...

Glazba je počela. Plesači su vrhovima štapova lagano dodirivali pod, a to je označilo početak točke. Kor je zapjevao:

Pružite ruke,
zabacite glave,
ruke na kuk,
kad čuješ huk.

Sâm ćeš se čudit sebi,
što radiš ono što nikad ne bi.

— Ne, ne, ne! — prekine ih Buddy Bizarre. Progurao se u sredinu plesača. — To grozno izgleda. Ne može tako, gledajte!

Zanjihao se lagano na peti pokušavajući dočarati pravi ritam i kretnje.

Lagano poskakujući stubama, zapjevao je svojim tenorom. Plesači su ga pažljivo slušali. Trenutak poslije ponovili su točku.

Činilo se kao da će stube svakog trenutka presjeći na pola. Ljudi su se gurali. Svatko je htio iskušati svoju točku i ocijeniti spremnost da pred građanima Rock Ridgea pokažu ono najbolje. I kad se činilo da će sve proći u najboljem redu, iznenada se čuo strašan tresak i bez ika-

kve najave cijela pozornica kao da je potonula.

* * *

Ljudi su nahrupili s ulice. Građani i odmetnici. Jurili su preko Bizarrovih stuba.

— Koji je sad vrug? — vikao je Buddy, sav izvan sebe. — Kakva je to neslana šala?

Prišao je Taggartu.

— Kakvo si ti pravo uzimaš ovdje? — okosi se Buddy. —

Ovo su moji plesači, moj orkestar i moja pozornica, jasno?

Ovaj ga bez riječi zgrabi i skupa sa stolicom što se našla u blizini odbaci na drugu stranu prostorije.

— Gledaj ovo — prošapta jedan plesač. — Udario je Buddyja. Momci, kidajmo odavde.

Nije bilo vremena. Kauboji su nailazili sa svih strana. Nije se znalo što se zapravo događa.

— Prljava svinjo! — zaurla jedan plesač i svom snagom opali pljusk u jednom kauboju.

— Ma kamo se guraš, mali! — procijedi on. — Pogledaj se, jedva si vidljiv.

Kauboj gurne plesača. Ovaj samo što glavom ne probije zid na drugoj strani pozornice.

Lyle je držao pušku u ruci. Nišanio je pravo u noge skupini plesača.

— Hajde sada, mačkice, zaplešite! — naredio je.

Plesači se ukočiše kao da im je to posljednji ples u životu.

Počelo je sveopće divljanje. Bila je to kombinacija borbe, plesa, rvanja i pucnjave koje je s vremena na vrijeme nadglasavao sjajni orkestar.

X

Bart je stajao nasred trga u Rock Ridgeu. Njegov je konj bio

osedlan, a na njemu je bila spakovana sva Bartova imovina. Bio je spreman da ode iz grada. Željeznički radnici i građani Rock Ridgea stajali su oko njega. Po licima im se vidjelo da su iznenađeni i tužni zbog Bartove odluke.

— Šerife, sad nas ne možete ostaviti — reče Howard Johnson. — Potrebni ste nam.

— Ne — reče Bart. Držao se važno i visoko podignute glave.

— Ovdje više nemam što raditi. Možda sam negdje nekome zaista potreban. A to može biti svaki grad kojim odmetnici i ubojice slobodno šecu. Na Zapadu je potreban zakon, jer žene i djeca se još boje proviriti iz svojih kuća. Ulice su pune nasilja. Čovjek mora dostojanstveno provesti svoj život.

— Glupost! — gundali su ljudi oko njega.

— Dobro — prizna Bart. — Svašta sam izgovorio u dvije sekunde. Da budem iskren, ovdje mi se više ne ostaje. Jednostavno, hoću dalje.

— Onda — reče pastor — neka ti je sa srećom.

Mongo je stajao u gomili. Odсутno je cvilio. Uz njega je stajala neka ženica. Sirota je raširila kišobran da se zaštiti od pljusk njegovih suza.

— Da li je ikad itko vidio da netko može toliko plakati? — pitala je.

* * *

Bart podbode konja i krene iz grada. Prolazeći pored Charlieja, sagne se i snažno ga opali po ramenu.

— Čuvaj se, mali! — dobaci mu.

Pored njega je stajala Lili.

— Bart — prošaptala je — nikad te neću zaboraviti.

Bart je zurio u njene raskošne grudi. Pročistio je grlo i odgovorio:

— Ne brini, dušo... prvu ću čašicu ispiti u tvoje zdravlje, gdje god bio!

Kad je grad ostao daleko iza njega, još jednom se okrenuo, skinuo šešir i mahnuo.

— Ne gubite nadu, Crnci! — doviknuo je.

Jim se stvorio uz njega. Pružio mu je paket kokica.

— Kojim putem si krenuo? — upita Barta.

— Nemam određeni cilj. — odgovori Bart.

— Oduvijek sam želio krenuti a da ne znam kamo ću stići.

— Onda, hoćemo li zajedno?

U trenu su pojurili prerijom, prema točki gdje se sunce dodiruje s obzorjem.

A kad su napokon stigli, sjahali su s konja i pričekali. Za nekoliko trenutaka do njih je doklizao ogromni crni cadillac. Ušli su i odjurili. Dugo su još čuli za sobom milozvučni glas lijepe Lili:

ADIEU, BYE, BYE, CRNI BART!

I od toga dana, kad god bi negdje na Zapadu izbila gužva, crni cadillac bi se našao u blizini.

ZNAMENITI LJUDI DIVLJEG ZAPADA

WYATT EARP

Wyatt Earp legendarna je ličnost američkog Zapada. Nepokolebivo hrabar, mudar, proračunat i savršeno hladnokrvan. Bio je i fizički osobito nadaren za ulogu koju mu je dodijelio splet okolnosti i doba divljeg bezakonja, odmah nakon građanskog rata u Americi, za kojega je Wyatt iz dječaka izrastao u mladića i muškarca.

Mnoge priče i glasine koje su se isplele oko ličnosti tog najpoznatijeg revolveraša Zapada bacile su i nemalo sjena na njegov karakter i postupke. No Wyatt Earp preživio je bezbroj opasnosti i dočekao duboku starost; umro je u svom domu u Los Angelesu 13. siječnja 1929. Pisac i novinar Stuart N. Lake proveo je s njim gotovo dvije godine zapisujući Earpova sjećanja, obilazeći s njim mjesta gdje je Earp sudjelovao u stvaranju povijesti Zapada.

Bez sumnje, Wyatt Earp bio je ono što se danas podrazumijeva pod pojmom revolveraš i borac. No za razliku od braće Masterson, Wild Bill Hickoka, Roya Beana, Johna Wesleyja Hardina i drugih koji su bili na straži zakona, ali ponekad prelazili i s onu stranu granice, Wyatt Earp bio je čovjek čvrstih karakternih načela kojih se držao bez obzira na posljedice. To nije bilo nimalo lako u to divlje doba kad je svatko postavljao svoje zakone,

onoliko čvrste i vrijedne koliko ih je mogao poduprijeti snagom vlastite volje, mišica i metaka.

Gdje počinje i završava poštenje nije uvijek bilo lako ocijeniti u doba kad su ljudi od zakona kartali s ubojicama, razbojnici poslije pljačke dolazili u gradove da potroše plijen, a domaćice uvijek držale napunjenu dvocijevku uz košaru s vustom i pletaćim iglama.

Wyatt, čini se, nikad nije dvoumio koja je strana prava. Zaslužan je tome najviše njegov otac Nicholas. On je hrabrošću, poštenjem i čvrstim predstavljaio uzor kojeg su Wyatt i njegova braća pokušavali slijediti cijeloga života. Stoga je za Wyattove postupke i ponašanje u zrelih godinama vrlo važno razdoblje dječastva i rane mladosti, koje Stuart N. Lake opisuje po kazivanjima samoga Earpa.

* * *

Earpovi su preci bili porijeklom iz Škotske, ali živjeli su u Americi već šestu generaciju kad su Nicholas i Virginia Earp kupili farmu na kojoj će se roditi dva njihova najstarija sina, James i Virgil, i kćerka Martha. Nicholas, koji je uskoro postao poznat na cijelom okolnom području po hrabrosti kojom se suprotstavljao bezakonju, bio je izabran za šerifa i, bez ikakve plaće,

stavljaao život na kocku. Kad je 1845. buknuo rat između Sjedinjenih Država i Meksika, Nicholas smjesta prodaje farmu, smješta porodicu na sigurno mjesto i dobrovoljno se javlja u konjicu. Godinu dana poslije vratio se kući kao kapetan i invalid.

Naredne godine rodio se treći dječak kojemu su nadjenuli ime Wyatt Berry Stapp. Slijedila su ga još dva dječaka, Morgan i Warren, i jedna djevojčica, Adelia. Svih šest sinova Nicholasa Earpa – šest jer je Wyatt imao i jednog polubrata – prošlo je najopasnija područja Zapada i svagdje ostavilo svoj pečat, a osobito »borbena trojka« – Wyatt, Virgil i Morgan.

Kad je 1861. buknuo građanski rat, Nicholas je odmah stao na stranu Sjevera, iako je bio rođen i odgojen na Jugu. Budući da zbog rane iz meksičkog rata nije mogao na ratište, prikupljao je dobrovoljce i uvježbavao ih. Starije sinove, Jamesa i Virgila, poslao je na frontu, odakle se James vratio teško ranjen.

Wyattu nije bilo dopušteno da se mobilizira. Otac mu je dodijelio veliku njivu zasadenu kukuruzom i upozorio ga, ne bude li urod dobar, da će mu braća gladovati. Wyatt se prihvatio motike i uz pomoć desetogodišnjeg Morgana i šestogodišnjeg Warrena postigao urod kao najbolji okolni farmeri. Ali kad mu je i slijedeće godine dodijeljena ista njiva, jednog jutra, kad je otac bio odsutan, napustio je sve i pobjegao do najbližeg mjesta gdje su primali dobrovoljce. Prvi čovjek koga je tamo susreo bio je otac. Wyatt se vratio svojoj njivi uz obećanje da neće odlaziti dok ne dobije majčinu privolu.

Kad se rat bližio kraju i kad je postalo jasno da će Sjever pobijediti, Nicholas nije ostao da ubire plodove te pobjede. Zajedno s još nekoliko većih obitelji odlučio je da se naseli u Kaliforniji. Prikupila se karavana od četrdesetak kola i stotinu pedeset ljudi. Nicholas je imao

jedna laka kola, koja su vukli konji, i dvoja teretna, svaka sa zapregom od osam volova. Wyatt, koji je tek navršio šesnaestu, trebao je voziti jedna od tih kola, dok su starija braća tjerala stado stoke u kojemu je bilo i oko četrdeset Earpovih grla.

Prije no što su krenuli, otac je Wyattu poklonio pušku, prvu koja je bila samo njegova.

– Bilo je to glomazno i nespretno oružje – sjećao se Wyatt. – Pa ipak, volio sam ga više od najboljih primjeraka koje sam poslije posjedovao. Bila je to dvocijevka, kombinacija kuglare i sačmarice, a punila se sprijeda. Gornja se cijev nabijala kuglom kalibra 10 mm, a donja sačmom. Ni domet ni točnost nisu bili zavidni, sigurno se moglo gađati do pedeset metara. Ali ponosio sam se tom puškom i ona mi je pomogla da opskrbljujem mesom dvadeset ljudi na cijelom putu do Kalifornije. Bez obzira na dob, bio sam najbolji strijelac u obitelji; za to sam imao urođen dar. Bila je to više stvar instinkta no vježbe. Otac i njegovi prijatelji znali su to, pa sam određen za lovca na tom putovanju.

Wyattov otac izabran je za vođu karavane koja se pripremala na put preko kontinenta. I nisu bili dugo na putu kad je Nicholas shvatio da njegov treći sin ima mnoge dodatne neslućene kvalitete.

– Iako mu je tek šesnaest godina – pisao je neki čovjek koji je s njim putovao – Wyatt Earp radi i rasuđuje kao sasvim odrastao čovjek, pa smo navikli, kad god je to bilo potrebno, tražiti od njega sud s jednakim povjerenjem kao i od njegova oca.

Na tom je putu budući revolveraš prvi put bio svjedok smrtonosnog obračuna. Kad je karavana prolazila pokraj gradića Omaha, Wyatta su zajedno s još jednim mladićem poslali da nakupuju potrebne namirnice.

Omaha je bila naselje baraka usred travnate ravnice, a više od pola zdanja bile su krčme i kockarnice.

Kad su Wyatt i njegov prijatelj pro-
lazili ulicom, iz jednog su bara iza-
šla dva muškarca s izvučenim re-
volverima i stala na sredinu ceste.

— Obavili su to hladnokrvno kao
neki običan posao — sjećao se
Wyatt. — Ni jedan od njih nije izgo-
vorio ni riječi. Nas dvojica bili smo
skamenjeni, suviše zbunjeni da po-
tražimo zaklon. Izazivači su se suo-
čili na razmaku od oko deset meta-
ra i počeli pucati. Jedan je opalio
dva a drugi tri puta i obojica su se
srušila u blato. Ne znam što sam taj
trenutak mislio i osjećao. Nisam
prišao grupi koja se okupila oko
palih nego sam se udaljio što sam
brže mogao. Pozlilo mi je.

Te sam noći ispričao ocu o tom
događaju. Pokušao je da mi što je
moguće zornije prikaže razloge tih
događaja, zašto nitko nije pokušao
spriječiti sukob, i na kraju me upo-
zorio da odsad moja sigurnost i ži-
vot ovisi o spremnosti i sposobno-
sti da se branim. Iznio mi je svoj
stav o tome kako treba promatrati
čovjeka koji se laća oružja da bi
obranio sebe ili zakon, te čovjeka
koji traži i najmanji povod da bi
ubijao:

•Uvijek omogući čovjeku da do-
kraja razjasni svoj stav i namjere;
život je ovdje slobodan i ponašanje
je takvo. Ali, kad si siguran da si se
našao nasuprot pokvarenosti, na-
suprot onima koji nemaju poštova-
nja prema ljudskim pravima i vrli-
nama, ne smetni s uma da su to na-
jveći neprijatelji čovječanstva. Sva-
kom poštenom čovjeku dužnost je
da se bori protiv takvih do te mjere
do koje ga svojim ponašanjem pri-
sile. I odlučiš li sudjelovati, udari
prvi ako možeš, a kad udariš, neka
to bude s namjerom da ubiješ.

Napustivši Omahu, Earpova je
karavana putovala prerijom preva-
ljujući na dan dvadeset do dvadeset
i pet kilometara. Divljači je bio u
izobilju. Tisuće prepelica jedva su
uzmicale pred konjskim kopitima i
teškim kotačima, a kad bi Wyatt
odjahao u lov, u roku od jednog sa-
ta donio bi toliko antilopina mesa

koliko je njegov konj mogao nositi.
Dvadeset ljudi, za čiju je prehranu
Wyatt bio zadužen jelo je prepelice
i antilopino meso tri puta na dan
za svih tih dugih tjedana putovanja.

Kad je karavana ostavila za so-
bom tvrđavu Laramie u Wyomingu,
doživjela je prvi napad Indijanaca.
Lovac po imenu Chapman pošao je
pješice iz logora u lov na antilope
i kad se malo udaljio, ugledao je
skupinu od četrdesetak ratnika
Siouxa. Chapman se okrenuo i po-
čeo bježati prema logoru.

— Otac mi je uvijek ponavljao —
sjeća se Wyatt — ako naidem na
Indijance, legnem u najbliži zaklon,
pa makar to bila samo visoka tra-
va. Nakon toga trebalo je oboriti
prvog ratnika koji dođe na domet
pušcanog metka. Indijanci bi me ta-
da vjerojatno opkolili, ali puška bi
ih mogla držati izvan dometa koje
su imale njihove strelice. Pucati je
trebalo samo kuglom, a naboj sač-
me i revolver sačuvati za blisku
borbu. Budući da mi lovci nikad ni-
smo odlazili tako daleko od logora
da se ne bi čuli naši hici, a ponekad
smo bili i u vidokrugu ostalih, mo-
gli bismo se braniti dok ne stigne
pomoć.

Chapman je više puta slušao ta
upozorenja, ali kad su Siouxi poja-
hali prema njemu, izgubio je glavu.
Iz logora smo vidjeli što se događa,
ali prije no što smo mu mogli kre-
nuti u pomoć Siouxi su ga sustigli,
ubili, skalpirali i uzeli pušku, revol-
ver i municiju. Sve se to zbilo pred
našim očima. Chapmana smo po-
kopali na obali rijeke i odredili jed-
nog starijeg dječaka da se brine o
njegovoj porodici i stoci. U to sam
doba počeo shvaćati i vjerovati da
je svaki savjet moga oca posljedica
životnog iskustva i najbolja uputa
koju mogu slijediti.

Povjerenje koje je Nicholas Earp
polagao u ozbiljnost svog sina
opravdano je nekoliko dana poslije
prilikom slijedećeg napada Indija-
naca.

Dok su iseljenici kuhali doručak,
konji su, povezani zajedničkim uže-

tima, pasli nedaleko od kola. Wyatt i njegov brat Morgan pazili su na očevu stoku dok su stražari iz ostalih obitelji čuvali svoju.

Iznenada se iza neke uzvisine pojavila skupina siouških ratnika jašući najvećom brzinom prema stadima, podvrisakujući i pucajući u stražare ne bi li poplašili životinje i otjerali ih u preriju. Ljudi su zapucali iz logora a stražari su napustili stada i potrčali prema zaklonu.

Wyatt je znao da mu je prva dužnost zaštititi očeve konje.

– Pohvataj užad, Morg! – viknuo je Wyatt i sam se prihvatio tog posla. Kad je napad prošao, jednako tako brzo i neočekivano kako je i počeo, dva su dječaka stajala okružena konjima: nisu izgubili ni jednu životinju dok su drugi izgubili dva-desetak grla.

Naredni put Siouxi su napali opet rano u zoru, nekoliko dana poslije. Wyatt je bio izvan logora i čuvao stoku zajedno s očevim kaubojem Copeleyjem.

Kako uz obalu nije bilo trave, stoka je pasla na nekoj uzvisini, a dva su jahača pošla južno od stada, gdje je bilo najvjerojatnije da će goveda odlutati.

Malo poslije Wyatt je začuo pljuskanje vode. Provirujući preko ruba uzvišice, izbrojio je dvanaest Siouxa koji su jahali jedan iza drugog sakriveni visokom obalom. Wyatt je odmah podigao pušku na rame, ali ga je Copeley povukao natrag.

– Pobit će nas ako opališ – prošaptao je.

Ometen u namjeri da obori predvodnika, Wyatt je podigao pušku i ispalio naboj sačme u zrak upozorenja ostalim čuvarima. Naslutivši da Indijanci namjeravaju zauzeti položaj između karavana i stada, okrenuo je konja i pojurio prema stadu i obišao ga. No, i Siouxi, znajući da su otkriveni, natjerali su konje na obalu.

Za to je vrijeme Wyatt na drugoj strani vikom i pucnjavom pokrenuo stado – koje se sastojalo od

oko pet stotina konja, mazgi i volova – ravno prema rijeci i napadalcima tako da su se Siouxi popevši se na visoravan, našli pred celom poplašenog stada koje ih je gotovo pregazilo. Dok su bježali u stranu, stado se sručilo niz obronak i preplivalo rijeku, a za njim i Wyatt praćen Copeleyjem i ostalim čuvarima koji su se već oporavili od iznenadenja. Kad je stado bilo na sigurnom, pokušali su slijediti Siouxe, ali bez vidnog uspjeha. Samo su jednog ratnika ranili.

U tom je okršaju Wyatt Earp prvi put nanišanio na ljudsko biće, ali bio je pošteđen grižnje savjesti i moralnih dilema jer je razdaljina bila prevelika za domet njegove stare puške.

Nastavivši uz rijeku North Plate, karavana je stigla do tvrđavice Bridger i tamo duže zastala da bi se vučna stoka odmorila za težak put do Slanih jezera. Bila je to sretna okolnost, jer Wyatt je imao priliku upoznati slavnog izviđača i brdani-
na Jima Bridgera, jednu od najpoznatijih ličnosti tog dijela Zapada. U toku dva tjedna, koliko je trajao odmor, dječak je svakog dana odlazio s Bridgerom u ribolov ili lov i mnogo toga naučio. Poznati lovac i borac protiv Indijanaca imao je već gotovo šezdeset godina, ali njegovi su pothvati i iskustva bili dobra škola za mladića.

Napustivši tvrđavu Bridger, Earpova je karavana bez osobitih neugoda stigla do Slanih jezera i odatle krenula na najtežu dionicu puta, oko 150 kilometara kroz pustinju Mojave. I konačno, sedam mjeseci i sedam dana nakon polaska, karavana je došla na odredište, u dolinu San Bernardino u Južnoj Kaliforniji.

U San Bernardinu, najjačem uporištu doseljenika, bilo je više stanovnika nego u samom Los Angelesu, oko dvije i po hiljade ljudi. No tu je bilo središte opskrbe tisuća lovaca i tragača za zlatom, sabirno mjesto za robu koja se otpremala u unutrašnjost, u Arizonu, Utah i Ne-

vodu. Gradić je ležao usred velike plodne doline, obilno opskrbljen vodom, što je samo po sebi bilo pravo bogatstvo.

Nicholas Earp kupio je ranč oko dvadeset i pet kilometara udaljen od grada, uz rijeku Santa Ana, na mjestu gdje je poslije izrastao gradić Redlands.

Uskoro je Nicholas Earp postao glavna ličnost zajednice i najzaslužniji čovjek za napredak Južne Kalifornije. Sposoban gospodar uskoro je proširio i unaprijedio svoj posjed. Savez doseljenika imenovao ga je svojim predsjednikom i okružnim sucem, pa je tu dužnost obavljao sve dok se nekoliko godina prije smrti nije povukao.

Nakon dolaska u San Bernardino, neko su vrijeme u obitelji Earp bili uvjereni da će Wyatt studirati pravo i baviti se sudskom praksom. Ali dani provedeni na putu kroz preriju ostavili su predubok trag na mladiću, a rad oko podizanja ranča pomogao mu je da najprije odgodi a onda sasvim zaboravi planove o studiju.

* * *

U prvome desetljeću druge polovice prošloga stoljeća, u San Bernardinu okupljale su se tisuće zapadnjaka — kopača zlata, goniča stoke i kočijaša, lovaca na krzna, izvidača, stočara. Gradić je bruja od njihovih priča o stvarnim i izmišljenim dogodovštinama, a njihovo ponašanje, odjeća i oružje donosili su dašak neslučenih pustolovina iz nepreglednih, nesavladanih prostranstava. Čak i u takvom društvu iskusnih i prekaljenih, Wyatt Earp uživao je već kao sedamnaestogodišnji momak priličan ugled. Ljudi koji su doputovali karavanom njegova oca svjedočili su o Wyattovoj hrabrosti i odlučnosti kad se trebalo suočiti s opasnošću. A urođena i stečena spretnost pri baratanju oružjem pribavila mu je ugled i kod najprekaljenijih. U natjecanjima u gadanju puškom ili revolverom malo je tko mogao postići Wyattove rezultate, i to samo ponekad. Nitko

se nije mogao nazvati boljim strijelcem od trećega sina Nicholasa Earpa. Još je jedna Wyattova sposobnost ulijevala divljenje — osobito je nadareno i uspješno postupao s poludivljim konjima i mazgama koje su u to doba bile glavna vučna snaga Zapada.

Wyatt je odrastao uz konje i otac mu je prenio sve svoje bogato znanje. Često je mladić zapanjio kočijaše-veterane kad se popeo na sjedalo teških teretnih kola, pokrenuo zapregu od šesnaest životinja i izveo sve manevre poput iskusnog vozara.

Godine 1865, general Banning otvorio je liniju poštanskom kočijom koja je povezivala San Bernardino i Los Angeles. Put, dugačak oko stotinu i dvadeset kilometara vodio je planinskim prevojima, pustinjским predjelima, isušenim koritima rijeka ljeti, a preko bujica zimi. Zbog moguće konkurencije, put je trebao trajati najviše šest sati, a istog se dana kočija morala vratiti u San Bernardino. Zbog lošeg terena i opasnosti od napada razbojnika, posao vozara bio je izuzetno težak i opasan.

Ono ljetu kad je Wyatt navršio sedamnaestu, Banningov vozar slomio je nogu.

— Tko će te zamjenjivati — upitao ga je poslodavac.

— Uposli Wyatta, sina Nicholasa Earpa — sjećao se mnogo godina poslije general Banning vozareva odgovora. — Tvoja je zaprega sastavljena od zlih konja, a i putnici, kao i oni koje susrećemo na putu, nisu bolji. Wyatt Earp može izaći na kraj i sa životinjama i s ljudima. Štoviše, kad se vratim na posao, neću naći iskvarene i slomljene konje.

Slijedeće jutro Wyatt je bio na sjedalu poštanske kočije; preuzeo je posao koji se inače nudio samo iskusnim muškarcima. Upravljaio je šestoropregom mijenjajući konje svakih dvadeset kilometara, sedam dana u tjednu, u toku tri mjeseca. Kočiju je izvukao iz pola tuceta zasjeda ne izgubivši konja, putnika ili

poštu koja mu je bila povjerena. To mu je silno podiglo ugled.

Kad je Banningov vozar ozdravio i vratio se na posao, Wyatt je prihvatio ponudu da vozi teretni deseteropreg iz Kalifornije u Arizonu. U to se doba malo dobara slalo preko kontinenta. Roba se prebacivala brodovima oko rta Horn u Kaliforniju, a onda bi je karavane teretnih kola razvozile u unutrašnjost. Put je bio tako težak, pustinja tako vjetrovita i vruća, da volove nisu smjeli odvoditi iz zaprega nego su ih hranili i napajali pod jarmovima samo da bi što prije prešli najteže dvije stotine kilometara užarene pustinje. Golema kola bila su natovarena sa pet stotina kilograma robe po vučnoj životinji, a za svaku je trebalo voziti i oko dvije stotine i pedeset kilograma sijena. Put od oko devet stotina kilometara trebalo je prijeći za dvadeset dana, i to je uglavnom ostvarivano, bez obzira na povremene napade Indijanaca i razbojnika.

Za vozare takvih teretnih karavana uzimani su samo iskusni i zreli muškarci, sposobni da uvijek stignu na vrijeme na cilj, bez obzira na zapreke, da pri tom ne premore i unište zaprežne životinje, da izvršno barataju puškom i revolverom i, napokon, da posjeduju dovoljno snage i hrabrosti da izdrže sve teškoće puta.

Iako je u to doba imao tek sedamnaest godina Wyatt je bio potpuno izrastao, vitak, visok i jak, poznat po hladnokrvnosti i hrabrosti. Povjereni posao teretnog vozara Wyatt je neko vrijeme obavljao na zadovoljstvo svog poslodavca, sve dok ga nije sâm napustio i preuzeo još teži zadatak, prijevoz tereta zapregom od šesnaest životinja na dugačkom i teškom putu do Slanih jezera.

Jednom su ih na putu napali Indijanci iz plemena Paiute. Karavana teško natovarenih kola bila je u pokretu, rastegnuta kilometrima, i nije bilo mogućnosti da se stvori okol i organizira obrana. Stoga su

vozari nastavili vožnjom i sa svojih sjedala izmjenjivali hlice s napadačima.

Uskoro je oboreno nekoliko Indijanaca i napadači su se povukli, a karavana je nastavila put a da se ni trenutka nije zaustavila.

Kad se Wyatt vratio u San Bernardino, uživao je ugled kao i najpoznatiji borci s granice. Uvrstili su ga tada u skupinu probranih boraca koji su trebali pružiti pomoć nekoj konjičkoj jedinici opkoljenoj u pustinijskoj stanici Cadiz. Indijanci su ubili tri vojnika, nekoliko ih ranili i opsjeli logor tako da se preživjeli nisu mogli probiti.

Šerif John King, koji je prikupljao snage za pomoć opsjednutima, smatrao je da najveći izgled u uspjeh ima mala skupina probranih boraca koji mogu danima izdržati u sedlu i precizno gađati. Bit će to oni koje neće napustiti prisebnost i u trenucima najvećeg iskušenja. Značajno je da je King od nekoliko stotina graničara izabrao samo dvadesetoricu, među kojima i Wyatta Earpa. S tom četom boraca John King probio se kroz obruč od nekoliko stotina ratnika Paiuta i spasio preživjele vojnike iz logora Cadiz.

Vrativši se s tog pohoda, Wyatt, ugled kojega je i dalje rastao, dobio je ponudu da sudjeluje u prijevozu robe koja je čekala kod Slanih jezera, ali sad kao kompanjon, što je donosilo znatno veću zaradu, ali uz velik rizik da izgube i novac i robu. Odmah se na djelu pokazala umješnost mladoga Earpa. Na njegov je zahtjev karavana utovarila veće količine zobi koje je putem ostavljala na skrovitim mjestima. Kad su se nekoliko tjedana poslije zaprege vraćale teško natovarene robom, zaprežna je stoka vrlo dobro podnijela put kroz pustinju upravo zahvaljujući skrivenoj zobi.

Zaradivši dobro na tom putovanju, Wyatt se odlučio ogledati za novim poslom pa je pošao na gradišta Union Pacifica, željezničke pruge koja je trebala povezivati is-

točnu sa zapadnom obalom Sjeverne Amerike. Wyatt je odmah kupio stado mazgi i nekoliko kola te počeo prevoziti robu i materijal na gradilište. Njegove su zaprege vu-kle i goleme plugove koji su izora-vali gornji sloj prerije na mjestu gdje je trebala biti položena željez-nička pruga.

Logorišta u kojima su živjeli i okupljali se radnici Union Pacifica bila su napućena grubim, divljim i snažnim ljudima, ali tu nije bilo zlo-činaca, ubojica i varalica kakve se moglo susresti u stočarskim gradi-ćima i na zlatnim nalazištima. Ti su se logori nalazili uz cijelu trasu pruge, na udaljenosti od četrdeset-ak kilometara, a u svakom je bilo dvije stotine radnika. Uglavnom su to bili veterani obiju vojski koje su sudjelovale u građanskom ratu. Za-rađivali su jedan do dva dolara na dan za hranu, a živjeli su u vrlo te-škim uvjetima i naporno radili. Ra-zonodu su nalazili u opijanju i tuč-njavama svake vrste. I za rada bili su naoružani da bi se obranili od indijanskih napada, ali kad bi dola-zilo do međusobnih obračunavanja, ostavljali bi oružje po strani i pro-bleme rješavali pesnicama. Wyatt Earp sjeća se samo jednog slučaja kad su dva radnika željeznice pose-gli za revolverima da riješe neku zadjevicu.

Glavna nedjeljna zabava bio je boksački meč koji se održavao iz-među predstavnika dvaju susjednih logora. Održavao se ispred neke krčme, gdje je bilo najviše slobod-nog prostora, a svaka bi strana skupila polovicu svote koja je bila namijenjena pobjedniku. Između ostalog, dužnost suca na tim meče-vima bila je da drži kod sebe kožnu kesu s nagradom i da prima oklade gledalaca. To što su tu odgovornu dužnost najčešće povjeravali Wyat-tu Earpu dovoljan je dokaz ugleda koji je taj dvadesetogodišnji mladić uživao među grubim i prekaljenim stanovnicima željezničkih radilišta.

Kad se gradnja željeznice Union Pacific bližila kraju, Wyatt je ras-

prodao vučnu stoku i kola i pošao u pohod svom djedu u Illinois.

Odmah nakon dolaska upoznao je djevojku iz susjedne obitelji, za-ljubio se i uskoro se njome oženio. Ta je romansa završila tragično jer je mlada žena nedugo poslije vjen-čanja umrla od tifusa. Uspomene na te dane pratile su Wyatta sve do smrti, iako je malo tko vjerovao da je taj hladni i proračunati čovjek sposoban za nježnosti.

Njegov djed, sudac, pokušao ga je nagovoriti da se posveti pravu. Ne-ko je vrijeme Wyatt razmišljao o nastavku studija, ali je nakon godi-nu dana shvatio da život u gradu nije za njega. Nezadovoljan izgub-ljenim vremenom, skupio je hra-brosti da to izjavi i roditeljima.

Začudo, oni su bez protivljenja prihvatili Wyattovu odluku.

— Znao sam — pričao je poslije Wyatt — da su otac i majka duboko razočarani, ali oni su me nastojali uvjeriti da će poštovati bilo kakvu moju odluku o budućem životu. Kad sam ih napustio, počeli su razmi-šljati o mogućnosti da Morgan stu-dira pravo.

Kasno u jesen 1869, Wyatt je do-putovao u St. Louis, odakle je na-mjeravao na Zapad. Gdje će se smjestiti i što će raditi ni sâm nije znao. Jasna je bila samo njegova odluka da napusti sigurnost i udob-nost Istoka i zamijeni ih teškim i opasnim ali uzbudljivim životom Zapada.

* * *

Indijansko područje zvano The Nations bilo je u to doba golemo, neistraženo prostranstvo prerija i planina, kamo je vojska Sjedinjenih Država polako potisnula indijan-ska plemena. Za činovnike su mož-da i postojale granice područja ko-je je zaposjedalo pojedino pleme, ali Indijanci su slobodno jahali od Ar-kansasa do Red Rivera. Ta zemlja nije bila zanimljiva za naseljavanje, ali se u bijelaca probudila pohlepa; vjerovali su da se na indijanskom području nalazi veliko prirodno bo-

gatstvo. Pojedine savezne države počele su, svaka za se, tražiti dio tog posljednjeg utočišta Indijanaca. Zemlja je bila bogata šumom i vodom, a savezna je vlada vjerovala da tamo postoje golema rudna bogatstva pa je slala odrede kartografa i geologa da temeljito istraže to područje.

Kad je Wyatt Earp u prosincu 1869. doputovao u Springfield, u Missouriju, tamo se upravo pripremala ekspedicija na indijansko područje. Sudionicima tog pothvata bio je potreban lovac da bi ih opskrbljivao mesom i ujedno pružio dopunsku zaštitu protiv Indijanaca i razbojnika. Wyatt se prihvatio te službe.

Ekspediciju je sačinjavalo dvanaest geologa i kuhar, a dvojica kola natovarena vukle su po četiri mazge. Bilo je tu još i stado tovarnih konja, a i rezervnih jahaćih konja. Wyatt je ugovorio plaću od trideset i pet dolara na mjesec s dodatkom od dvadeset centi za svaki kilogram bizonova mesa koji bude potreban ekspediciji, po dolar za svaku ubijenu antiolpu ili jelana te dolar i po za divljeg purana. Uz taj novac obećano mu je da će ga podučavati u geologiji koliko to vrijeme bude dopuštalo.

Prvih dana 1870. ekspedicija je krenula u divljinu. Wyatt je bio naoružan sa dva revolvera kalibra .44, puškom koja je primala istu municiju i dvocijevkom koja se nabijala sprijeda. Nosio je municiju koja je, po njegovim računima, trebala dostajati za šest mjeseci.

Nasuprot očekivanjima, na tom putovanju nije bilo sukoba ni s Indijancima a ni s razbojnicima. Umjesto da napadaju, Indijanci su se skupljali oko kuhara tražeći šećer, kavu i duhan, a konjokradice su dva puta bezuspješno pokušavale otjerati stoku. Wyatt je ipak imao mnogo prilike služiti se oružjem i uvježbati u brzini i točnosti, što mu je poslije i te kako dobro došlo. Članovi ekspedicije hranili su se uglavnom mesom, a kako je posao

bio vrlo težak, Wyatt je morao pribaviti svaki dan oko dva i po kilograma mesa po čovjeku.

Istražujući, mjereći i zapisujući, prešli su područja koja su nastavala plemena Choctaw, Creek, Chickasaw, Siminole i Cherokee. Za cijelog tog putovanja Wyatt ni jedno jutro nije trebao otići dalje od nekoliko stotina metara od logora ili utrošiti više od sata da bi pribavio meso potrebno za taj dan.

U travnju slijedeće godine, petnaest mjeseci nakon polaska, ekspedicija se vratila u naseljena područja, u Arkansas City, a da nije izgubila nijednog čovjeka ni životinju. Uz veliku svotu novca, Wyatt je stekao i mnogo znanja iz geodezije.

Prije no što će opet na Zapad, odlučio je još malo okusiti civilizacije. Pošao je u Kansas City, tada metropolu ljudi s granice, onih koji su se obogatili i tražili zabavu, fino jelo i piće, najmodernije oružje, svilenu košulju da bi se odmorili od jelenje kože.

Te godine 1871, svaki bi posjetilac Kansas Cityja najprije pohodio sajmišni trg gdje su se sastajali trgovci, lovci, vozari i stočari na polasku ili pri povratku sa Zapada. Ljeti je tu bilo i mnogo lovaca na bizone, jer u to su godišnje doba životinje imale krzna slabe kvalitete pa ih se nije isplatilo loviti. Od zore do kasne noći svi su ti zapadnjaci lunjali od trgovine do saluna, od krčme do igraonice prepričavajući dogodovštine, prenoseći informacije i poruke. Okupljali bi se u sjeni trijemova, a svako malo poneka bi skupina dolazila u salon na piće, uskoro se vraćala i nastavljala ljenčarenjem i brbljanjem.

— Kad sam prvi put došao na sajmišni trg Kansas Cityja — priča Earp — najpoznatiji junaci Zapada okupljali su se pred šerifovim uredom gdje bi im se, poslije podne, redovito priključio i šerif Tom Speers. Ti su ljudi tako mnogo znali o životu na granici da sam nastojao upoznati ih i gotovo sam cijelo ljeto proveo u blizini šerifova ureda. Lju-

de, koje sam tamo upoznao, susretao sam poslije diljem Zapada, na lovištima bizona, u stočarskim središtima, na nalazištima zlata i putovima koji su sve to povezivali. Poneke čak i na Alaski 1897. i 1898.

Wild Bill Hickoka upoznao sam u Kansas Cityju 1871. godine, a tamo je bio i slavni izviđač Jack Gallagher i mnogi drugi, imena kojih danas nisu poznata, ali u ono ih je doba ponavljalo svako dijete. Većina njihovih pothvata nigdje nije približena, pa ipak su oni kao pojedinci znatno pridonijeli stvaranju povijesti Zapada. Bili su to većinom grubi, sirovi i nepismeni ljudi, ali svi su redom bili vrlo inteligentni, snalažljivi i neustrašivi. Oni su utrli put neseljavanju Zapda.

Kod ljudi koji su dolazili s Istoka najveće je čuđenje izazivao njihov način odijevanja. Jer dok su vani, u preriji i planinama, nosili kožnu odjeću kupljenu od Indijanaca ili teške vunene košulje, kratke kapute i hlače zaštićene kožnim navlakama, kad bi se dokopali grada, kao što je bio Kansas City, postavljali su najčudnije zahtjeve krojačima i obućarima. Naručivali su rukom radene čizme od najfinije crne teleće kože, kosulje od tankog platna ili svile i duge crne kapute. Dobro krojene hlače nisu se ugurala u čizme, a od krojača se često zahtijevalo da kaputi imaju duge repove kao kod fraka i da ovratnici budu od baršuna. Naravno, redovito su se nosili prsluci, bilo od svile, brokata ili od kože, posebno obrađene i ukrašene staklenim dugmetima. Takve prsluke za svečane prilike posebno su naručivali od Indijanki. Po ondašnjoj modi, ovratnici košulja pritezali su se dugim crnim vrpčama. Uglavnom su se nosili crni šeširi širokih oboda, ali mnogi su se zapadnjaci pokrivali svilenim šeširima dok su prebivali u Kansas Cityju.

Za toplih i sunčanih dana ljudi su se skupljali i sjedili u košuljama koje su blistale besprijekornom bjelinom. Poslije podne navlačili su cr-

ne kapute, a večeri bi provodili u mnogim varijetetima, plesnim dvoranama ili kazalištu kad bi u gradu naišla koja putujuća kazališna družina. Tek nakon predstave, punom bi se snagom razmahalo ono najprivlačnije – kockanje. Kockalo se tamo bez prestanka, danju i noću, ali prave velike partije rijetko su počinjale prije ponoći a potrajale su ponekad i do drugog prijedpodneva. Igrao se monte, faro i poker.

Pilo se također bez prestanka. Kansas City nudio je mnogo bolja pića od prerijskih trgovaca. Saluni su bili dobro opskrbljeni raznim vrstama piva, vinom, likera i najfinijim viskijima koje bi poznavalac mogao naručiti. I kao da ništa nije bilo dovoljno dobro za zapadnjaka koji je završio lovačku sezonu s kesom punom zlata. Neki su počinjali pijanke koje bi potrajale danima, pa i tjednima. Većina se, ipak, zadovoljavala dobrim opijanjem odmah čim bi iz divljine pristigla u grad, a poslije bi pili umjereno.

Razgovori na sajmišnom trgu vodili su se o onome što je zanimalo zapadnjake. Uglavnom je to bio lov na bizone, o cijenama na tržištu koža i krzna, te porast zanimanja za prijevoz mesa na Istok. Dotad su se bizoni lovili da bi se mesom opskrblila gradišta željeznice i vojničke postaje, a malo je pažnje posvećivano kožama. Ali od 1871, s Istoka su pristizali trgovci kožom i plaćali gotovim novcem svaku količinu bizonskih krzna.

— Za boravka na Indijanskom području skupio sam dovoljno iskustva o lovu na bizone – priča dalje Wyatt – General Crook procijenio je na zahtjev vlade da se na prerijama nalaze krda od oko pedeset milijuna grla. Vjerujem da je malo pretjerao, ali vrlo malo. Nakon toga pričalo se da vlada podržava pokolj bizona, pa su je napali svi kojima je bilo na srcu čuvanje prirodnih bogatstava.

Iako se ne može opravdati način na koji su profesionalni lovci uništavali stada uzimajući samo kože,

a tisuće tona mesa ostavljali da trune na prerijama, trebalo bi priznati da je naseljavanje Zapada bilo nemoguće dok su se tamo nalazili bizoni.

Osim toga oni su pružili Indijancima sve što je potrebno za život. Krećući se za krdom, ratnici su držali velika područja u ratnom stanju i vojska ih nije mogla kontrolirati sve dok bizoni nisu uništeni. Do tada se nije mogla razviti ni poljoprivreda ni stočarstvo, jer nikakva ograda nije mogla zaustaviti nepregledna i podivljala krda. No, treba priznati da u to doba ni ja a ni bilo koji lovac nismo na svoj posao gledali kao na bitku za civilizaciju nego smo naprosto išli za zaradom. Wild Bill Hickok ispričao mi je da je za osam mjeseci lova zaradio oko pet tisuća dolara, a Jack Gallagher predviđao je i veću zaradu. Stoga sam se i ja odlučio okušati na tom polju.

Kad bi nam dojadili razgovori o bizonima, prešli bismo na oružje i njegovu upotrebu, pričali smo o poznatim ljudima i čuvenim dvobojima. Razgovori su se obično završavali prepirkama o kvaliteti pojedinih oružja i kako se najbolje njime služiti. I svatko je bio spreman da u praksi dokaže vrijednost svojega oružja.

To ljeto nije bilo mnogo dvoboja u Kansas Cityju, a kad bi do toga i došlo, u borbi nije sudjelovao nijedan poznatiji revolveraš. Stoga i nitko nije obraćao pažnju tim obračunima. U pravilu poznatiji borci, nikad nisu bezrazložno izazivali. Osim toga, držeći se nepisanog pravila Zapada, kao šerifovi prijatelji nisu ga željeli dovesti u težak položaj. Ali u Kansasu se smatrao dosadnim svaki onaj dan kad ne bi bilo streljačkih natjecanja među najboljima.

— Ja sam i prije dobro baratao revolverom, puškom sačmaricom i karabinom, ali to sam ljeto naučio više no što sam i sanjao da se o oružju i njegovoj upotrebi može znati. Zapadnjaci su baratanje oru-

žjem smatrali vrlo ozbiljnom vještinom, što je i prirodno uzmu li se u obzir uvjeti u kojima su živjeli. Pucanje je za njih značilo mnogo više nego nišanje i povlačenje obarača. Poznavanje svojstava i mehanizma, način nošenja, otvaranja vatre, sve što je vodilo do vrhunske kombinacije brzine i točnosti, značilo je onu sićušnu vremensku razliku, onaj djelić sekunde koji je donosio život ili smrt. Sati i sati vježbe i golemo iskustvo stajali su iza svakog vrhunskog revolveraša.

— Najvažnija lekcija koju sam naučio — sjeća se Wyatt — i koje sam se poslije pridržavao, bila je da obično pobjeđuje onaj tko nije brzoplet. Druga je pouka da, ma kako bili spretni u baratanju oružjem, nikad ne treba izvoditi trikove da biste dokazali svoju nadmoćnost. Poslije, kao branilac zakona, nekoliko puta vodio sam očajničke bitke protiv najokorjelijih revolveraša Zapada i mnogi su se čudili kad bih prošao bez ikakvih ozljeda. Neki su odmetnici i njihovi prijatelji čak tvrdili da pod kaputom nosim pancirnu košulju. Ponekad sam čak i poželio takvu opremu, ali pancirne sam košulje vidio samo u muzejima. Ne, nisam imao takve zaštite. Mnogo me je puta u borbama poslužila sreća, ali i lekcije stečene toga ljeta 1871. na sajmišnom trgu u Kansas Cityju.

— Jack Gallagher često je savjetovao da oružje treba nositi onako kako najbolje odgovara pojedincu. Kod mene su to bile otvorene korice, svaka o jednom boku kad sam nosio dva revolvera. Obješene su bile malo ukoso, prema naprijed i dosta nisko jer imam dugačke ruke. Neki su nosili revolvere visoko, o pasu, neki drškom naprijed, kako je bilo uobičajeno u vojsci, drugi opet utaknute za pojas, na samom trbuhu, ili bi revolver sjedio u korici obješenim pod lijevim pazuhom.

Jahač nacružan »do zuba« nosio je karabin utaknut u navlaku ispred desnog stremena, sačmaricu

na lijevoj strani omčom obješenu o jabuku sedla. Bio je opasan sa dva pojasa na kojima su visili revolveri; u jednom je nosio municiju za kratko oružje a u drugom za karabin. Treći pojas s nabojima za sačmariću bio je prebačen preko jabuke sedla. Takav je čovjek bio pravi jašuci arsenal, ali često se našao u prilici kad mu je sva ta municija bila potrebna. Bowie-noževi nošeni su u navlaci, straga, uglavnom za razne potrebe kampiranja i lova. Iako je već bilo prošlo vrijeme kad je to bilo glavno oružje za borbu na blizinu, neki su ih stariji zapadnjaci nosili obješene oko vrata i njima sređivali osobne obračune.

— Iz vlastitog iskustva, a i kao svjedok brojnih revolveraških obračuna, tvrdim da strijelac koji se služi različitim trikovima i puca odmah s boka ili koristi »fanning«, to jest opaljuje udarajući dlanom slobodne ruke po kokotu, nema nikakvih izgleda protiv mirnog i hladnokrvnog protivnika koji pažljivo nišani.

Kupivši nov revolver, vlasnici bi ih redovito dotjerivali da bi postigli veću brzinu i točnost gađanja. Neki bi odsijecali zub otponca koji zadržava kokot, drugi bi otponac sasvim odbacili ili ga, u povučenom stanju, zavezali za branik. Oružje se palilo tako da je palcem bio zapinjan i puštan udarač. U tom slučaju nije riječ o spomenutom »fanningu«, kad se revolver, kojemu je skinut otponac, drži jednom rukom a drugom se velikom brzinom udara dlanom po udaraču koji bi se tako zapinjao i odmah vraćao, udarao po kapsli metka i opaljivao ga. Iskusan »fanner« mogao je tako brzo ispaliti metke svog revolvera da bi se detonacije stopile u jednu, ali točnost pogodaka bila je tako malezna da bi, u dvoboju, takav način paljenja značio samoubojstvo.

Tako govori Wyatt Earp o školi koju je prošao u svojoj dvadeset i trećoj godini, a iskustva u baratanju oružjem koja je tada stekao u Kansas Cityju pomogla su mu da

ne samo preživi kao šerif nekih od najdivljijih gradova Zapada, nego da u njih uvede red i mir, što nikome dotad nije uspjelo.

— U skupini poznatih revolveraša koja se 1871. okupila u Kansas Cityju — sjeća se Wyatt — nitko nije bio ravan Divljem Billu po umješnosti i baratanju revolverom. Billovo puno i pravo ime bilo je James B. Hickok. Prepričavanjem začinjnim maštom mnogi su njegovi pothvati preuveličavani. Nije točan broj protivnika za koje se priča da ih je Hickok ubio, a pogrešni su i opisi kako je to uradio.

— Hickok je znao svaki mogući trik s revolverom, ali kad bi došlo do odlučnog obračuna, nikad tome nije pribjegavao. Barem mi je tako sâm pričao. Vidio sam ga u mnogim akcijama; nikad nije koristio »fanning«, pucao s boka ili pokušao ispaliti oba revolvera odjednom.

— To sa dva revolvera zasebna je priča. Većina pravih revolveraša zaista je nosila dva revolvera i, kad bi došlo do akcije, povlačili bi oba odjednom. Ali, nikad ih nisu tako ispaljivali.

— Dva su revolvera predstavljala dodatnu vatrenu moć i pružala veće izgledе pojedincu koji se suprotstavio gomili. Neki su strijelci jednako dobro gađali lijevom i desnom rukom, ali naizmence. Ostali bi, ispraznivši jedan revolver, zamijenili oružje i nastavljali pucnjavom. Tu zamjenu mogao je vrhunski revolveraš izvesti tako brzo da je pogledom niste mogli pratiti. No, ako je već bio tako dobar u baratanju oružjem, malo kad mu je bio potreban drugi revolver.

— Ako ikad vidite sliku ili crtež revolveraša koji istodobno puca iz oba revolvera, s boka, znajte da je crtač bio neznalica. Sjećam se nekolicine strijelaca koji su pokušavali sve odjednom, ali on, kao ni »fanneri«, nisu dugo živjeli.

— U danima, o kojima govorim, čovjek je posezao za oružjem samo u teškoj i ozbiljnoj situaciji. Kad se hvatala drška revolvera, sve spo-

sobnosti, snaga i brzina bili su usredotočeni na brzo i precizno pucaње, na to da se ispali prvi metak koji će ujedno biti i posljednji u tom sukobu. Ubiti, a da sam ne budeš ubijen. Nije bilo vremena za razgovore ili zaplašivanje protivnika.

— Na Zapadu se uglavnom poštovalo pravilo da ne treba ništa poduzimati ako te protivnik drži na nišanu. Vidio sam ipak revolveraše koji su bili tako sigurni u sebe da bi i u takvim slučajevima trgnuli revolver i čak, štoviše, pobijedili. No takvi su bili vrlo rijetki.

Mnogo se priča o urezima na kundaku od kojih svaki označava ubijenog protivnika. Nije mi poznat nijedan ozbiljan čovjek koji bi to radio. Razbojnici, protuhe i pripadnici nekih divljih skupina, koji su ubijali zbog puke razmetljivosti, ponekad su to radili. Ali ozbiljni ljudi koji su se borili na strani zakona, Billy Tilghan, Pat Sughrue, Charlie Bassett i drugi, koji su prošli kroz bezbrojne pucnjave, nikad se ne bi tako ponizili.

— Naravno, široka publika ne misli tako, pa ću vam ispričati kako je nastala legenda o Bat Mastersonu i njegovu revolveru sa dvadeset i dva ureza. Kad je Bat napustio Zapad i preselio se u New York, neprekidno ga je salijetao neki skupljač suvenira tražeći da mu Bat da jedan od svojih revolvera. Bio je vrlo uporan i, da ga se otarasi, Bat ode u zalagaonicu i kupi neki stari izlizani kolt kalibra četrdeset i pet. Čekajući posjet skupljača, pade mu na pamet da bi se mogao našaliti pa nožićem ureže dvadeset i dva zarez. Kad je čovjek došao u Mastersonov ured, zinuo je od uzbudjenja i zamuckujući pitao je li Bat zaista tim revolverom ubio dvadeset i dva protivnika.

— Nisam mu rekao da, ali mu nisam rekao ni ne — smijao se Bat pričajući to Wyattu. — A nisam mu baš ni lagao. Ali nedugo zatim novine su počele pisati o tom »mom« revolveru svaki put obogaćene novim izmišljenim pojedinostima. No

usprkos svim izmišljotinama, vrhunski su revolveraši mogli izvesti zaista nevjerojatne pothvate, o čemu imamo još jedno Wyattovo svjedočanstvo koje se odnosi na ljeto 1871. provedeno u Kansas Cityju:

— Hickok je tada obično nosio par revolvera s dršcima od slonovače, poklon senatora Wilsona kojega je pratio na obilasku Zapada. Tim revolverima Hickok je često izvodio dvije omiljene ekshibicije. Na udaljenosti od dvadesetak koraka zatjerao bi metkom čep kroz grlić položene boce ili bi pogadao novčić namješten hrptom u liniju gadanja. No jednom ga je šerif Tim Speers upitao što može zapravo postići tim revolverima na veliku udaljenost, a ne s takve blizine.

Dijagonalno, preko sajmišnog trga, nasuprot šerifovu uredu, nalazio se salun. Iako je natpis stajao ukoso prema Hickoku, prije no što je itko naslutio što će mu biti meta, Wild Bill je ispalio jedan revolver desnom rukom, zamijenio oružje i ispalio i sve metke iz drugog. Onda reče Tomu da pošalje nekoga da pogleda slovo »o« natpisa »saloon«. Svi Billovi meci našli su se unutar kruga omeđenog slovom.

Nevjerojatno da je čak i strijelac poput Hickoka mogao postići takve pogotke na udaljenosti većoj od tri stotine metara. To su bile udaljenosti pogodne za karabin, ali i stari, teški »single action« revolver velikog kalibra bio je sposoban za takve pothvate u rukama izvrsnog strijelca.

Nedugo nakon te demonstracije, Bill Hickok pozvan je u Abilene, u Kansasu. Šerif Tom Smith, junak toga kraja i jedan od najhrabrijih branilaca zakona na granici, održavao je red u Abileneu. No, za jedne navale teksaških stočara, dva su kauboja ubila Smitha. Ne pronašavši pogodnu osobu u Abileneu, građani su poslali po Hickoka. Divlji Bill ukrotio je stočare kratkim postupkom ubivši pri tom dvojicu ili trojicu.

U to doba Wyatt Earp nije još priželjkivao ni sanjao da će se jednom i sâm baviti sličnim mukotrpnim i opasnim poslom.

— To sam ljeto odlučio da ću počf u lov na bizone. Potkraj kolovoza

napustio sam Kansas City i krenuo do trgovačke postaje Stone Store, gdje sam namjeravao nabaviti kola, zaprege i namirnice, kako bih se već početkom rujna našao na lovištima bizona.

U PRIPREMI:

G. F. Unger
LOGOR CATALINA

U ODMORU RS MAGAZIN
U RS MAGAZINU ODMOR

I KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA